

دومین همایش ملی تحول در علوم انسانی
چکیده مقالات همایش ملی
تحول در نظام تعلیم و تربیت با محوریت
اندیشه های آیت اله خامنه ای

دانشگاه شیراز
دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

۲۱ و ۲۲ آذرماه ۱۴۰۲
دانشگاه شیراز

رسالة محمد

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

عناوین چکیده مقالات همایش «تحول در نظام تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های آیت ... خامنه‌ای»

شماره صفحه	عنوان چکیده مقاله	نویسندگان
۱	ارزیابی و تحلیل جایگاه تربیتی معلم از منظر اسلام و آموزه‌های دینی	فاطمه اربابی سیدحسین فلسفی طلب
۲	شایستگی حرفه‌ای معلمان و تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان: زمینه‌های تحول در تعلیم و تربیت	مهدی بابایی محمد حسن بابایی
۳	چشم انداز تحول در تربیت فردی و اجتماعی در بیانیه گام دوم	مصطفی بخرد محمد تقی بخرد
۴	نقش دانشگاه فرهنگیان در تحول تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های حضرت آیت الله خامنه‌ای	فاطمه بیگم بال افکن سهیلا پور بابادی
۵	تعلیم و تربیت: تجربه زیسته یک معلم	مهرداد برون
۶	بررسی نقش «تبیین» و «جامعه‌پذیری» در تعلیم و تربیت در گام دوم انقلاب اسلامی	علی رضا بیابان نورد سروستانی
۷	برنامه‌ریزی درسی و آموزشی و تحول در تعلیم و تربیت	امیرمحمد بیگدلو
۸	زمینه‌های تحول تعلیم و تربیت در ساحت هنری و زیبایی‌شناختی	اسماعیل بیننده
۹	نقش مهارت‌های نرم در کارآفرینی و تحول در نظام تعلیم و تربیت	رقیه پرونده آریادخت معینی
۱۰	موزه‌های مذهبی رسانه‌ای تحول‌آفرین در امر تعلیم و تربیت، نقش آموزش و پرورش، دانشگاه، حوزه و نهادهای متولی در تحول در تعلیم و تربیت	وحید ترابی چهارم فائزه علیزاده
۱۱	تحلیلی بر نقش و کارکردهای کلیدی معلم در تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش: دلالت‌های کاربردی	جعفر ترک‌زاده زهرا پاکباز
۱۲	بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و تحول در تعلیم و تربیت با رویکرد شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی با محوریت فرهنگ‌سازی	مرجان ترکمان منصور ولی‌زاده
۱۳	تأثیر رهبری استراتژیک بر عملکرد کارکنان آموزش و پرورش	آرمین ثبوتی
۱۴	تحلیل مضمون اندیشه‌های دفاعی امام خامنه‌ای در حوزه نفوذ دشمن	محمد جاودانی مریم اکبری زهرا اکبری علی جوکار
۱۵	فرصت‌ها و چالش‌های فضای مجازی برای تحول در تعلیم و تربیت مبتنی بر اندیشه‌های آیت الله خامنه‌ای (فضای مجازی، فرصت‌ها، چالش‌ها و تهدیدهای آن برای تحول در تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های حضرت آیت الله خامنه‌ای)	زینب جعفری محمد جاودانی مهدی اناری نژاد

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

عناوین چکیده مقالات همایش «تحول در نظام تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های آیت ... خامنه‌ای»

شماره صفحه	عنوان چکیده مقاله	نویسندگان
۱۶	نقش خانواده در تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری زمینه‌های تحول در تعلیم و تربیت	بنفشه جوکار
۱۷	تحول در تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های آیت الله خامنه‌ای	زهره سادات حسینی
۱۸	بررسی رابطه بین شناخت کامل آموزه‌های مهدویت و تأثیر آن بر میزان گرایش به تعلیم و تربیت اسلامی	سیده زهرا حسینی طباطبایی حسن فلسفی طلب اسماء آرامیان معصومه سرگلزایی
۱۹	بررسی یافته‌های پژوهشی تأثیر فضای مجازی در ایجاد چالش‌ها و فرصت در تعلیم و تربیت بر اساس اندیشه‌های حضرت امام خامنه‌ای	علی حق پرست فرخ جعفری
۲۰	شناسایی مؤلفه‌های غفلت و پیامدهای آن برای تعلیم و تربیت (دین و تحول در تعلیم و تربیت)	فرهاد خرمایی سیدمهدی پورسید سیدرضا پورسید
۲۱	مدارس سبز و تحول در برنامه‌داری جمهوری اسلامی ایران (بر مبنای اندیشه‌های آیت الله خامنه‌ای)	سینا رجائی هانیه مویدی
۲۲	احصاء و بررسی دلایل ضرورت تحول در تعلیم و تربیت از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای	سلمان رضوان خواه
۲۳	مفهوم مهارت‌های زندگی در متون دینی: تحلیل کیفی مقاله‌های علمی- پژوهشی	مریم رضانی مریم حق دین
۲۴	بررسی جایگاه تنبیه و تشویق در مدارس و میزان تأثیر آن بر گرایش‌پذیری دانش-آموزان به تعلیم و تربیت اسلامی بر اساس آیات و روایات اسلامی	ساحره رحمتی کهخا عباسعلی مؤمن کهخا حسن فلسفی طلب
۲۵	جنگ نرم، نفوذ و چالش‌های آن بر ضرورت تحول در تعلیم و تربیت	مهوش رنجبر
۲۶	جایگاه عدالت آموزشی-تربیتی در تدوین و اجرای سیاست‌های کلان نظام تعلیم و تربیت کشور	سید احمد رهنمایی
۲۷	نظام تعلیم و تربیت در ایران معاصر با رویکرد سه وجهی	سید سعید زاهد زاهدانی
۲۸	نقش و جایگاه معلم در سه دوره ایران باستان و اسلام و معاصر از دیدگاه مقام معظم رهبری (نقش معلم و تربیت معلم در متحول ساختن تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های حضرت آیت الله خامنه‌ای)	فاطمه زرآبادی پور حنانه سامانی پور
۲۹	" معرفه النفس " در آینه قرآن و برهان و رابطه آن با تعلیم و تربیت اسلامی	علی محمد ساجدی

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

عناوین چکیده مقالات همایش «تحول در نظام تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های آیت ... خامنه‌ای»

شماره صفحه	عنوان چکیده مقاله	نویسندگان
۳۰	تحول در تعلیم و تربیت با هویت قیام الله لازمه‌ی مقابله با جنگ نرم دشمن (جنگ نرم، نفوذ و چالش‌های آن بر ضرورت تحول در تعلیم و تربیت)	علی سلیمانیان مصطفی جنابی سید محمدرضا یوسفزاده شیرازی
۳۱	آسیب‌شناسی تحول در تعلیم و تربیت	محمد شریفانی نسرین علوی نیا
۳۲	تبیین نقش معلم در تحول نظام تربیتی مبتنی بر مفهوم ولایت در قرآن کریم	محمدعلی شگری نیا منصوره صداقت
۳۳	بررسی نقش رفتار والدین با فرزندان و اعتقاد اخلاقی ایشان در گرایش فرزندانشان به تعلیم و تربیت اسلامی	ثریا شهرکی علی شهرکی سیدحسن فلسفی
۳۴	نقش معلم و تربیت معلم در متحول ساختن تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های حضرت آیت الله خامنه‌ای	رقیه طاوسی سیمکانی سیده نیلوفر نبوی زاده
۳۵	تحلیل و بررسی الگوهای رفتاری نامناسب بر فرهنگ و تعلیم و تربیت همگانی در نظام اسلامی	سیدحسن فلسفی طلب غلامرضا فلاح شهرکی نیایش شهدادی
۳۶	تمدن اسلامی و نظریه تربیت وجودی در گفتمان انقلاب اسلامی	محمود قاسمی قلعه بهمن
۳۷	رویکردهای تحولی آموزش و پرورش در گام دوم انقلاب اسلامی	احمد قماشچی
۳۸	بررسی چالش‌های فرهنگی در بستر فضای مجازی و تکنولوژی ارتباطی و تهدیدهای آن در تعلیم و تربیت از منظر دانش آموزان	صدیقه کریمی فارسی مهديه میر شکاری سمانه دیهیم
۳۹	جهت‌دهنده‌های کاربردی سند تحول به ضمیمه بسته نرم افزاری طرح تحول و تعالی تربیت	عبدالامیر گیلک عرفان گیلک
۴۰	ارائه‌ی ایده‌ی "تربیت به مثابه سفر" به‌عنوان نوعی جهان‌بینی در تلاقی جهان‌بینی عرفانی و فلسفی (صدرایی)	زهرا لهبی
۴۱	طراحی و اعتباریابی مقیاس رهبری دوسوتوان در راستای تحول در نظام آموزش عالی	معصومه محترم زهرا پاکباز
۴۲	تأثیر فضای مجازی بر تحولات تعلیم و تربیت نوجوانان و جوانان شهرستان لامرد	حسن محمدی فرخ جعفری
۴۳	دین و تحول در تعلیم و تربیت (زمینه‌های تحول در تعلیم و تربیت)	پیام محمودی سین قاسمی

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

عناوین چکیده مقالات همایش «تحول در نظام تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه های آیت ... خامنه ای»

نویسندگان	عنوان چکیده مقاله	شماره صفحه
فاطمه مختاری	تحول تعلیم و تربیت در زیرنظام شش گانه	۴۴
محمدعلی مرادی پور نجمه عزیزی	بررسی تحول در پژوهش با تأکید بر اقدام پژوهی (مطالعه موردی: عوامل مؤثر بر انگیزه معلمان منطقه میمند فارس)	۴۵
نرگس ملاشاهی زینب گرگیج حسن فلسفی طلب	بررسی نقش خانواده و آموزش و پرورش در تعلیم و تربیت اسلامی از دیدگاه آیات و روایات	۴۶
سیده فاطمه موسویان کچوئی	نقش خانواده در تحول نظام تعلیم و تربیت در جهان امروز	۴۷
فهیمة میرزائی جابری	شیوه های نوین تدریس فعال و تحول در تعلیم و تربیت	۴۸
مریم نصرافهانی محمد نجفی	مؤلفه ها، اهداف و اصول تربیت اجتماعی زنان از منظر مقام معظم رهبری	۴۹

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

ارزیابی و تحلیل جایگاه تربیتی معلم از منظر اسلام و آموزه های دینی

فاطمه اربابی

دانشجوی ارشد، گرایش اعجاز، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی زابل

fatemseyet.14201@gmail.com

سیدحسن فلسفی طلب

دکتری تخصصی، استاد مدعو دانشکده علوم قرآنی زابل

seyedhassanphilosophy@yahoo.com

چکیده

در نظام تعلیم و تربیت اسلام، معلم مسول تمام انسان هائی است که زیر دست او باید تربیت بشوند. اسلام، معلم را به عنوان پدر روحانی معرفی می کند. نام معلم چنان با عظمت است که در جای جای متون اسلامی از او تجلیل به عمل آمده تا به آن حد که خداوند علیم خود را معلم خوانده و رسول الله (ص) فرموده اند: (انما بعثت معلما). امام خمینی (ره) فرموده اند: (معلم اول، خدای تبارک و تعالی است که اخراج می کند مردم را از ظلمات به نور و به وسیله انبیاء و آیات و حیانی مردم را دعوت می کند به نورانیت. به دنبال او انبیاء هستند که آنها هم شغلشان تعلیم است، معلمند، معلم بشرند، آنها هم شغلشان این است که مردم را تربیت کنند. مقام معلم مقام والائی است، که وارثان انبیاء شمرده می شوند. چنانچه امام صادق (ع) فرموده اند: (ان العلما ورثه الانبیاء) یعنی دانشمندان وارثان پیامبرانند.

هدف از این مقاله ارزیابی و تحلیل جایگاه تربیتی معلم از منظر اسلام و آموزه های دینی می باشد این مقاله به صورت کتابخانه ای بوده و در آن از منابع معتبر دینی از نگاه اسلام و آموزه های دینی استفاده شده است. نوشته حاضر درصدد نگاهی اجمالی به جایگاه تربیتی معلم با رویکرد اسلامی، دینی به روش توصیفی-تحلیلی برآن شده تا نشان دهد که برای ارزیابی و تحلیل جایگاه تربیتی معلم، مکتب تعلیم و تربیت اسلامی و دینی رسالت های مهمی را برای معلم و مربی ترسیم کرده است که مهمترین آنها: دعوت به سوی خدا و تربیت الهی، دعوت به سوی نور و تربیت نورانی، دعوت به سوی اصلاح جامعه و تربیت صالح، دعوت به پاکسازی و تربیت اخلاقی، دعوت به سوی علم و دانش و تربیت قرآن می باشد و همچنین با رجوع به قرآن کریم و با بررسی آموزه های دینی که به عنوان بهترین راه برای دستیابی به جایگاه و ویژگی های معلم هست دست پیدا کند.

کلید واژه ها: معلم، تربیت، اسلام، قرآن، آموزه های دینی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

شایستگی حرفه‌ای معلمان و تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان
زمینه‌های تحول در تعلیم و تربیت

مهدی بابایی

کارشناسی ارشد، آموزش و بهسازی منابع انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی

اداره آموزش و پرورش شهرستان زنجان

Ma.hd8683@gmail.com

محمد حسن بابایی

کارشناسی، آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان

اداره آموزش و پرورش شهرستان زنجان

Mohammadhassanbabaeiu77@gmail.com

چکیده

این تحقیق به منظور بررسی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان صورت گرفته است. شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان دارای ابعاد گوناگون است و کسب و ارتقای این شایستگی‌ها می‌تواند تأثیر به‌سزایی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. روش این پژوهش توصیفی - تحلیلی است. ضرورت بررسی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان باتوجه به دامنه تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بسیار مهم می‌باشد. شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان می‌تواند در فرایند اعتماد، ارتباط، انتقال و ارزیابی و ارزشیابی تأثیر به‌سزایی داشته باشد. پیشرفت تحصیلی وظیفه‌ای است که بر عهده معلمان و خانواده دانش‌آموزان می‌باشد. در این تحقیق ضمن تعریف عوامل شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان، راهکارهایی برای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ارائه شده است.

کلید واژه‌ها: شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان، پیشرفت تحصیلی، دانش‌آموزان.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

چشم انداز تحول در تربیت فردی و اجتماعی در بیانیه گام دوم

مصطفی بخرد

کارشناس ارشد مدیریت آموزشی و عضو پژوهشکده تحول در علوم انسانی اسلامی دانشگاه شیراز

mostafa.bekhrad89@gmail.com

محمد تقی بخرد

دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد اسلامی جهرم

m.t.bekhrad@gmail.com

چکیده

تحول بعنوان خاستگاه نظام اجتماعی زنده و پویا و کمالجویانه همواره مترصد دگرگونی پیوسته و جهت داری است که پایانی برای آن متصور نیست و نخواهد بود. این پژوهش ضمن باز کردن نگاهی نو و جهت دار سمت و سوی تربیت را مبتنی بر بیانیه گام دوم بهتر می نمایاند.

با دیده بانی تحول در موضوعات تربیت فردی و اجتماعی و کاوش در متن بیانیه گام دوم می توان دریافت که رهبر فهیم و فرزانه انقلاب اسلامی در متن این بیانیه با اشاره به فطرت فردی انسان که مبانی شناخت شناسی را با خود به همراه دارد، این بیانیه را به عنوان مجری میدان تحول تربیتی جامعه معرفی نموده و سپس در آن سه گانه معرفت، اخلاق و معنویت را بعنوان سه مرتبه تربیتی در گام چهل ساله نخستین انقلاب معرفی نموده است. در متن بیانیه و با تعمیق مفاهیم حوزه جامعه شناختی و در پرتو بیان گام های پنج گانه «انقلاب اسلامی، نظام اسلامی، دولت اسلامی، جامعه اسلامی و تمدن اسلامی» چشم انداز دراز مدت تلاش تربیتی جامعه را در گام چهل ساله دوم، ذیل عناوین و مراتبی نظیر خود سازی، جامعه پردازی و تمدن سازی ترسیم می نمایند که در پرتو آن دنیایی متفاوت را نوید می دهد.

مقاله حاضر با روش تحلیل اسنادی و بهره گیری از فیش برداری در سخنان مقام معظم رهبری و بیانیه گام دوم، ضمن استحصالی مفاهیم تحول گرایانه تربیتی در بیانیه، دو دوره چهل ساله ترسیم می نماید که در دوره چهل سال اول با تعاطی مبانی شناخت شناسی و بنیان های فطری به نه گانه ای که موجب دستیابی به دستاوردهای فراوان گردیده است. در قسمت دیگر تعاطی مبانی شناخت شناسانه با سه گانه خود سازی - جامعه پردازی و تمدن سازی به نه گانه ای که امکان دستیابی به تمدن نوین اسلامی را موجب خواهد گردید نشان می دهد این مقاله در خود این سیر را می نمایاند. نکته قابل تأمل اینکه در این نگاه جامعه به عنوان یک موجود زنده و دارای روح و هوشیار دیده می شود که خود نیز فاعل شناسای خویش است و اگر احاد افراد جامعه، همسو با آن حرکت کنند خود جامعه نیز کمال گرایانه با انسان ها همراهی می نماید.

کلید واژه ها: تربیت فردی، تربیت اجتماعی، تحول تربیتی، خودسازی، جامعه پردازی، تمدن سازی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

نقش دانشگاه فرهنگیان در تحول تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه های حضرت آیت الله خامنه ای

فاطمه بیگم بال افکن

دکتری کلام شیعه - مربی دانشگاه فرهنگیان، پردیس حضرت فاطمه زهرا (علیهاالسلام) - اهواز

fb.balafkan@cfu.ac.ir

سهیلا پور بابادی

دکتری کلام شیعه - مدرس دانشگاه وحوزه - اهواز

selia1346@yaho

چکیده

هدف از پژوهش حاضر نقش دانشگاه فرهنگیان برای تحول در تعلیم و تربیت با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با تکیه بر اندیشه های رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه ای در قالب توصیفی-تحلیلی از طریق دسترسی به منابع کتابخانه ای انجام گرفته است. آینده هر کشوری بستگی به تلاش آموزش و پرورش آن کشور دارد بنابراین هیچ دستگاهی مهمتر از مکانی که در آن معلمان پرورش می یابند نمی باشد. رهبر معظم در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی اهمیت ویژه ای برای مسئله تعلیم و تربیت قائل است. رسالت معلمان، محتوای آموزشی، دانش آموزان و رسالت کلی آموزش و پرورش در دانشگاه فرهنگیان نهادینه می شود لذا دانشگاه فرهنگیان در خصوص رسالت تربیتی خویش طبق دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی توانایی لازم تربیت نسلها را دارد اما بر اساس یک الگوی مستقل در تعلیم و تربیت و برخاسته از معنویات و نیازهای اساسی کشور باید متحول گردد. رهنمودهای ایشان در خصوص دانشگاه فرهنگیان می تواند برای رسیدن به این تحول و آرمان نهایی بسیار کارگشا باشد.

کلید واژه ها: دانشگاه فرهنگیان، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، تعلیم و تربیت.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تعلیم و تربیت: تجربه زیسته یک معلم

مهرداد برون

محقق و پژوهشگر حوزه تعلیم و تربیت اسلامی، لیسانس فن آوری اطلاعات از دانشگاه جامع لوله‌سازی اهواز

mehrdadboration95@gmail.com

چکیده

آنچه در این پژوهش و تحقیق ملاحظه می‌کنید نه نگرش روان‌شناسانه به مسئله تعلیم و تربیت است و نه دیدگاه‌های یک عالم به مسائل پرورشی - تربیتی. بلکه تعلیم و تربیت از دید یک معلم است، آموزگاری که سالها در کنار نونهالان این باغ هستی دانسته‌های خود را همچو گنجی به نسل بعد منتقل نموده است و در این راستا خود نیز صاحب تجارب ارزشمندی شده است.

در این مقاله انواع تعلیم و تربیت و موانع تعلیم و تربیت صحیح و راه‌هایی برای مقابله با موانع تعلیم و تربیت و هدف نهایی تعلیم و تربیت مورد شناسائی قرار می‌گیرد.

کلید واژه‌ها: تعلیم و تربیت، نوجوانان و جوانان.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

بررسی نقش «تبیین» و «جامعه پذیری» در تعلیم و تربیت در گام دوم انقلاب اسلامی

علی رضا بیابان نورد سروستانی

bhya1979@gmail.com

چکیده

انقلاب اسلامی ایران به عنوان انقلابی فرهنگی در سراسر جهان شناخته شده است. انقلابی که مرزهای سیاست، اقتصاد، اجتماع و معادلات بین‌المللی و منطقه‌ای را با تحولی جدی مواجه ساخت. این انقلاب هم‌اکنون در گام دوم خود برای تحقق آرمان‌هایش به سر می‌برد و البته در این هنگام با چهره جدیدی از مدرنیته یعنی جهان چالش‌برانگیز مجازی مواجه است که فرصت‌ها و تهدیدات گسترده‌ای را فرا روی بشر قرار داده است و دارای تبعات هستی‌شناختی، معرفت‌شناختی، ارزش‌شناختی و انسان‌شناختی خاص خود است که دارای ادعای جهانشمولی است. از این رو انقلاب ایران برای مواجه شدن با این چهره مدرنیته نیازمند نظام تعلیم و تربیت متناسبی است. نظامی که قدرت تبیین و روشنگری درخوری داشته باشد تا در این مواجهه بتواند ضمن تلاش برای فائق آمدن بر با آسیب‌های جهان جدید، آرمان‌هایش را نیز محقق سازد. از مهمترین آسیب‌های مطرح فراروی این آرمان‌ها عدم توجه به جامعه‌پذیری شهروندان در جمهوری اسلامی است و همین چالش جدی فراروی گام دوم انقلاب است. آنچه مقاله در پی آن است شرح و بسط و نحوه کاربست «جامعه‌پذیری» به عنوان جریان جاری تعلیم و تربیت به منظور مواجه شدن مطلوب شهروندان با آموزه‌های پویا و جدید مدرنیته یعنی فضای مجازی به منظور مصون ماندن از آسیب‌های آن است. سوال اصلی مقاله آن است که چه چالش‌هایی در چهره جدید مدرنیته فراروی شهروندان ایرانی است و چگونه می‌توان بر آن فائق آمد. فرض این مقاله آن است که با جامعه‌پذیری مناسب و تغییر محتوای کمی و کیفی آموزش می‌توان به تبیین مناسبی از آموزه‌ها و آرمان‌های انقلاب در بستر گفتمان شیعی اقدام نمود.

کلید واژه‌ها: مدرنیته، آموزش، گفتمان شیعی، تحول تعلیم و تربیت، معلم، آموزش، نظام تربیت.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

برنامه ریزی درسی و آموزشی و تحول در تعلیم و تربیت

امیرمحمد بیکدلو

کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان زنجان

am.bigdelool@gmail.com

چکیده

برنامه ریزی درسی به مفهوم علمی آن گرچه در ایران سابقه چندانی ندارد، ولی به تدریج توانسته است. جای خود را در بطن نظام آموزشی کشور باز نماید و امید آن می رود که از طریق انجام پژوهش های مناسب و مشخص ساختن مسائل و مشکلات مربوط به آن بتواند در حیطه علم و عمل به موفقیت های چشمگیری نایل آید. کتاب درسی و مسائل مربوط به نحوه برنامه ریزی و تألیف آن در ایران به دلیل وجود سیستم آموزشی متمرکز که بر اساس آن برای تمام کشور یک برنامه و کتاب خاص در نظر گرفته می شود. برنامه ریزی فرایندی است مداوم، حساب شده و منطقی، جهت دار و دور نگر به منظور ارشاد و هدایت فعالیت های جمعی برای رسیدن به هدف مطلوب. پژوهش حاضر به روش مروری کتابخانه ای انجام شده است که هدف از آن بررسی برنامه ریزی درسی و آموزشی و تحول در تعلیم و تربیت بود نتایج پژوهش نشان می دهد که معلم مهم ترین عنصر در موفقیت برنامه های درسی است. در عین حال مشارکت معلمان در برنامه ریزی درسی امری سهل الوصول نیست؛ بلکه موضوعی تخصصی است و با موانعی مانند ایجاد وظیفه اضافی برای معلمان وعدم تخصص آنها روبه روست؛ اما ارتقای عملکرد تحصیلی دانش آموزان باعث می شود که غلبه بر موانع فوق ارزشمند شود. همچنین نتایج حاصل از این پژوهش نشان می دهد مشارکت معلمان دارای ابعاد طراحی، تدوین، اجرا، ارزشیابی و بازنگری بوده و هر یک دارای مؤلفه های گوناگونی است که در یافته های پژوهش نیز بررسی و بدان ها اشاره شده است.

کلید واژه ها: برنامه ریزی درسی، تحول تعلیم و تربیت، معلم، آموزش، نظام تربیت.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

زمینه‌های تحول تعلیم و تربیت در ساحت هنری و زیبایی‌شناختی

اسماعیل بیننده

کارشناس ارشد مشاوره خانواده از دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت
مدیر دبیرستان خاتم الانبیاء (ص) شهر اهل، اداره آموزش و پرورش منطقه اشکنان
esmaeilbinandeh@yahoo.com

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، شناسایی موانع اجرایی و مشکلات ساحت تربیت هنری و زیبایی شناختی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش می باشد تا با تحول و تغییرات اساسی در آن زمینه‌ی رشد و تربیت هنری دانش‌آموزان را فراهم آوریم. تمرکز بر ساحت تربیت هنری و زیبایی شناختی به این دلیل است که این ساحت، علی رغم اهمیت فراوان و البته تأثیر شگرفی که می‌تواند بر روحیه و به تبع آن، ارتقای سطح یادگیری فراگیران و حتی مربیان آنها داشته باشد، ساحتی فراموش شده و مغفول مانده است. روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی - تحلیلی و گردآوری داده‌ها با استفاده از بررسی مدارک علمی و مقالات منتشر شده صورت پذیرفته است. نتایج پژوهش حاکی از آن است تحول ساحت زیباشناختی و هنری باید در زمینه های فلسفه و اهداف، نوع نگاه، ساختار و دیدگاه، کتب مربوط به هنر و برنامه درسی و منابع و نیروی انسانی انجام گیرد تا بتواند کارآیی و اثربخشی بهتری را داشته باشد.

کلید واژه‌ها: تحول، تعلیم و تربیت، زیبایی شناختی، تربیت هنری.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

نقش مهارت‌های نرم در کارآفرینی و تحول در نظام تعلیم و تربیت

رقیه پرونده

مدیر هنرستان فنی الزهرا (س) ناحیه ۳ شیراز، کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی (نویسنده مسئول)

parvande.h.west@gmail.com

آریادخت معینی

هنرآموز هنرستان فنی الزهرا (س) ناحیه ۳ شیراز، کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی

چکیده

پرورش افراد کارآفرین و خلاق برای هر کشوری سرمایه‌گذاری محسوب می‌گردد. بسیاری از نظریه‌پردازان اعتقاد دارند که مهارت‌های مورد نیاز کارآفرینی باید در رده‌های سنی پایین‌تر در مدارس آموزش داده شود تا هرگاه فرد به سن جوانی رسید این آموزش‌ها بازتابی بیرونی و عملی به خود بگیرند و او مبدل به یک کارآفرین موفق شود. در این میان روزبروز اهمیت مهارت‌های نرم بیشتر مشخص می‌گردد. این پژوهش با هدف بررسی تأثیر مهارت‌های نرم در ارتقاء و توسعه حرفه‌ای آموزش‌های کارآفرینی و همچنین میزان توانمندی هنرجویان در این زمینه در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ اجرا گردید. پژوهش حاضر توصیفی پیمایشی است و با استفاده از دو پرسشنامه مورد تأیید اساتید که براساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت تنظیم و به‌صورت آنلاین در اختیار جامعه آماری قرار گرفت انجام شد. جامعه آماری شامل ۹۹ نفر از هنرجویان هنرستان‌های دخترانه شهر شیراز که به‌صورت تصادفی انتخاب شدند و ۱۸ نفر از اساتید کارآفرینی دانشگاه‌ها و سازمان‌های مرتبط با کارآفرینی می‌باشند. برای تجزیه و تحلیل داده‌های این پژوهش بوسیله آمار توصیفی از توزیع فراوانی و محاسبه میانگین استفاده شد. نتایجی که از تحلیل داده‌ها بدست آمد این بود که مهارت‌های نرم در حدود متوسط تا خیلی زیاد در کارآفرینی مؤثر هستند. از این میان مهارت‌های ارتباط با دیگران، حل مسئله، عملگرایی و پشتکار و ایده‌پردازی، برنامه‌ریزی و اعتماد به نفس بیشترین و تسلط بر زندگی کمترین تأثیر را بر کارآفرینی دارند. همچنین کمبودهایی در توانمندی هنرجویان هنرستانی در این زمینه وجود دارد که با آموزش می‌توان برطرف نمود.

کلید واژه‌ها: کارآفرینی، هنرستان، مهارت‌های نرم.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

موزه های مذهبی رسانه ای تحول آفرین در امر تعلیم و تربیت،
نقش آموزش و پرورش، دانشگاه، حوزه و نهادهای متولی در تحول در تعلیم و تربیت

وحید ترابی چهارم

دکتری علوم ارتباطات اجتماعی، مدرس دانشگاه هنر شیراز (نویسنده مسئول)

torabimvt@yahoo.com

فائزه علیزاده

کارشناسی موزه داری، دانشگاه هنر شیراز

mikualizade@gmail.com

چکیده

موزه ها به عنوان مؤسساتی که میراث های فرهنگی را جمع آوری، حفظ، نگهداری و به نمایش می گذارند، بر فرهنگ آن جامعه تأثیر شگرفی دارند. در واقع آن ها میان گذشته و حال اتصال ایجاد می کنند و بستر مشاهده تجربیات پیشینیان را فراهم می سازند؛ بنابراین با تأمل در آثار و اشیای نگهداری شده در موزه ها، می توان به طور مستقیم به زندگی و تمدن گذشتگان دسترسی داشت و با مطالعه و بررسی آن ها با تاریخ و فرهنگ آن ها آشنا شد. هدف این مقاله شناخت کارکردهای رسانه ای موزه ها در تحول نظام تعلیم و تربیت است؛ بنابراین سعی می شود تأثیر تربیتی بازدید و نمایش اشیای موزه ها به عنوان یک رسانه تاریخی برای معرفی فرهنگ، تاریخ و هنر یک کشور بررسی شود. از این روی موزه از دو بعد قابل بررسی است، ابتدا ابزاری رسانه ای برای گذر به تاریخ و دوم رسانه ای حامل محتوای فرهنگی و تاریخی. این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی که زیرمجموعه روش های کیفی محسوب می شود، انجام شده است. روش توصیفی-تحلیلی حاصل توصیف عینی اسناد موجود در کتابخانه ها، اسناد اصل، اسناد دولتی، اسناد شخصی و خصوصی، آمارنامه ها و در نهایت اسناد دیجیتال می باشد. به این ترتیب ابتدا با روش گردآوری کتابخانه ای و با شیوه فیش برداری اطلاعات موجود جمع آوری شده و سپس این اطلاعات طبقه بندی، فشرده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. یافته های مقاله نشان می دهد که فرهنگ مجموعه پیچیده ای از دانستنی ها، اعتقادات، هنرها، اخلاقیات، قوانین، عادات و رسوم یک گروه انسانی است، در حالی که رسانه ها ابزاری برای انتقال پیام از یک منبع به یک مقصد دیگر هستند؛ اما موزه رسانه ای است که هر دو ویژگی را هم زمان در خود دارد؛ محتوا و کانال ارتباطی چنان درهم تنیده شده اند که قابل تفکیک نیستند. این درهم تنیدگی محتوا و کانال ارتباطی، موزه ها را به ابزاری قدرتمند در بازنمایی فرهنگ حامل آن کرده است که می تواند در شکل دهی عقاید و نگرش های جامعه پیش رویش ایفای نقش کند. در نهایت نتیجه گیری شده است که موزه های مذهبی رسانه ای قدرتمند در بازنمایی آثار فرهنگی و مذهبی خواهند بود. این رسانه نقش مهمی در تحول نظام تعلیم و تربیت خواهد داشت. موزه های مذهبی در آموزش ارزش های فرهنگی و دینی جایگاه مهمی خواهند داشت؛ بنابراین کارکرد رسانه ای موزه های مذهبی می تواند بر ارتقا سطح دانش و آگاهی از فرهنگ دینی تأثیر مثبت داشته باشد.

کلید واژه ها: موزه، فرهنگ، رسانه، تعلیم و تربیت.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تحلیلی بر نقش و کارکردهای کلیدی معلم در تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش: دلالت‌های کاربردی

جعفر ترک‌زاده

استاد گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی؛ دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی؛ دانشگاه شیراز؛ شیراز؛ ایران

(نویسنده مسئول)

djt2891@gmail.com

زهرا پاکباز

دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی؛ گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی؛ دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی؛

دانشگاه شیراز؛ شیراز؛ ایران

z.pak313@yahoo.com

چکیده

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین اسناد راهبردی نظام آموزشی کشور محسوب می‌گردد که با ترسیم چشم‌انداز آموزش و پرورش در راستای تحقق مأموریت‌های تعیین‌شده و همچنین روشن نمودن اهداف و راهبردهای دستیابی به آنها، نقش ارزنده و مهمی را در شفاف نمودن مسیر حرکت نظام آموزش و پرورش کشور در بلندمدت ایفا می‌نماید. لکن این سند مانند سایر اسناد راهبردی، هرچند که با پشتوانه دقیق علمی و پژوهشی تدوین شده باشد، اگر در صحنه عمل سیستم آموزش و پرورش عملیاتی و اجرایی نگردد، پتانسیل تحول و تغییر هدفمند مدنظر محققان و نگارندگان سند را بالفعل نمی‌کند؛ لذا توجه به عوامل و شرایط عملیاتی نمودن و تحقق مطلوبیت‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش موضوعی در خور توجه است که در پژوهش حاضر به آن پرداخته شد. با این هدف تلاش گردید تا با رویکردی کیفی و با استفاده از روش تحقیق فلسفی، نقش معلمان به‌عنوان اصلی‌ترین مجریان برنامه‌های آموزش و پرورش در صحنه عملیاتی یعنی کلاس درس، در تحقق اهداف سند تحول بنیادین مورد بررسی قرار گیرد؛ بر این اساس، در گردآوری داده‌ها از روش بررسی اسناد (سند تحول بنیادین و پژوهش‌های مرتبط با آن) استفاده شده و در داده‌کاوی، از روش تحلیل تأملی، بهره گرفته شد. نتایج پژوهش نشان داد که نقش معلمان در تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش از دو وجه مرتبط به هم یعنی کارکردها و راهبردها قابل بررسی و تحلیل می‌باشد.

کلید واژه‌ها: آموزش و پرورش، سند تحول بنیادین، مدرسه، معلم.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و تحول در تعلیم و تربیت
با رویکرد شکل گیری تمدن نوین اسلامی با محوریت فرهنگ سازی

مرجان ترکمان

کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه شیراز

منصور ولی زاده

کارشناسی ارشد اکوتوریسم دانشگاه هرمزگان، دانشیار معلم آموزش و پرورش،

valizade.ecotourism@gmail.com

چکیده

گام دوم انقلاب اسلامی با رویکرد تحول در عصر حاضر و شکل گیری تمدن نوین اسلامی آغاز گردیده است. لزوم شکل گیری این تمدن، تحول در نوع نگرش، ایجاد خودباوری و انقلابی علمی در سطح جامعه است. این مقاله بیان گر این مطلب است که بزرگترین انقلاب علمی همسو با فطرت انسان، با ظهور دین اسلام و با نزول و ترویج مبانی قرآن در بین مسلمانان شکل گرفته است. این انقلاب علمی فطرت محور، سرآغاز شکل گیری تمدن اسلامی در جهان بوده است و با وجود اینکه در طول چهارده قرن اخیر، دچار تحریف و دگرگونی هایی شده است، اما بدلیل فطری بودن زیربنا و مبانی آن، هنوز جایگاه خود را به عنوان تنها راه نجات انسان ها از میان نظام های یک جانبه نگر و مادیگرا حفظ نموده است.

این پژوهش با روش تحلیل مضامین و مرور منابع کتابخانه ای، به بررسی نقش نظام تعلیم و تربیت در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب و شکل گیری تمدن نوین اسلامی پرداخته است. در این راستا یکی از مهمترین راهبردها، شکل گیری نظام فکری در ایجاد انقلاب علمی در سطح ملی و بین المللی در بین جوانان انقلاب اسلامی توسط نظام تعلیم و تربیت است. این مقاله با هدف تعیین نقش دانشگاه به عنوان راهبر در شکل گیری انقلاب علمی، فرهنگ سازی و شکل گیری تمدن نوین اسلامی، به ارائه مدل مفهومی سیر شکل گیری این تمدن با محوریت نظام تعلیم و تربیت و بطور اخص، دانشگاه می پردازد. از این رو به نقش دانش در شکل گیری نگرش و به دنبال آن منش و ایجاد فرهنگ و تمدن اشاره می نماید. تحقق این مهم در گرو مدیریت جهادی در نظام تعلیم و تربیت است که این نوع مدیریت شامل مدیریت خدامحوری، نهادینه کردن اخلاق و ارزش های دینی، مدیریت مشارکت پذیر، سخت کوشی و خودباوری می باشد.

کلید واژه ها: گام دوم انقلاب، انقلاب علمی، تمدن نوین اسلامی، نظام تعلیم و تربیت.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تأثیر رهبری استراتژیک بر عملکرد کارکنان آموزش و پرورش

آرمین ثبوتی

کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی

Arminsabooti77@gmail.com

چکیده:

امروزه تحقیقات زیادی پیرامون آموزش و پرورش و متغیرهای تأثیرگذار بر آن انجام شده است زیرا نقش آموزش در پویا ساختن انسان توسط هیچ نظریه پرداز پنهان نمانده و همه آنها در مورد تأثیر بی نظیر آموزش و پرورش موافق هستند. هدف از انجام این پژوهش بررسی رهبری استراتژیک بر عملکرد کارکنان آموزش و پرورش است. جامعه آماری این پژوهش را کارمندان آموزش و پرورش فردوس تشکیل می‌دادند که اطلاعات مورد نیاز توسط دو پرسشنامه رهبری استراتژیک توسط لیر (۲۰۱۲) و عملکرد کارکنان زارعی (۱۳۹۳) جمع‌آوری شد. نتایج به دست آمده تایید کردند که رابطه معنی‌داری بین عملکرد سازمانی با استراتژی‌های رهبری در آموزش و پرورش وجود دارد و دو مؤلفه‌ی رهبری استراتژیک ساختار و فرآیند سازمانی، سرمایه انسانی و فرهنگ سازمانی توانستند عملکرد سازمانی را به طور معنی‌داری تبیین نمودند. از این رو پیشنهاد می‌گردد این موضوع هنوز هم نیاز به تحقیقات بیشتری دارد و امید است این پژوهش بتواند در مطالعات آینده به محققان کمک نماید.

کلید واژه‌ها: رهبری استراتژیک، عملکرد کارکنان، آموزش و پرورش.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تحلیل مضمون اندیشه‌های دفاعی امام خامنه‌ای در حوزه نفوذ دشمن

محمد جاودانی

استادیار گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

m.javdani@cfu.ac.ir

مریم اکبری

دانشجوی کارشناسی رشته آموزش راهنمایی و مشاوره، فرهنگیان پردیس شهید باهنر فارس.

maryamakbari.2002@gmaip.com

زهرا اکبری

کارشناسی پیوسته رشته الهیات

zahraakbariiii7@gmaip.com

علی جوکار

دانشجوی کارشناسی رشته مشاوره و امور راهنمایی دانشگاه فرهنگیان شهید مطهری شیراز

Aliijokar12@gmail.com

چکیده

دفاع همه جانبه به ویژه جلوگیری از نفوذ و تسلط دشمنان بر کشور، از اصول بنیادین انقلاب اسلامی است؛ مقام معظم رهبری در سخنان خود مکرراً ضرورت و اهمیت توجه به تهدیدات نرم، بحران اجتماعی و فرهنگی و ... را به سیاستمداران کشور تأکید نموده‌اند. از این رو این پژوهش با هدف تبیین ماهیت نفوذ با توجه به فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در خصوص نفوذ به‌عنوان یکی از شاخص‌های تهدید نرم دشمن در جمهوری اسلامی ایران انجام شده است. پژوهش حاضر از نظر هدف یک پژوهش کاربردی است که با رویکرد کیفی و با روش تحلیل مضمون انجام شده است. جامعه پژوهش تمام بیانات مقام معظم رهبری در حوزه نفوذ در ۷ سال اخیر بود که در موقعیت‌هایی مختلف مطرح گردیده و در پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای ثبت شده است. تمام عبارات مذکور کدگذاری و مضمون‌یابی شد. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که دشمن از ابزارهای مختلفی (تحریم، تهدید، جنگ و...) استفاده کرده است تا به مقاصد خود برای براندازی جمهوری اسلامی با توجه به دشمنی دیرینه‌اش با کشور برسد، اما پس از شکست‌های فراوان در این زمینه‌ها، اقدام به تغییر روش یعنی یکی از شاخص‌های تهدید نرم (نفوذ) کرده است و تا حدودی موفق پیش رفته است و در صورت کاهلی و عدم افشاگری و تبیین، اتفاقات جبران ناپذیری خواهد افتاد.

کلید واژه‌ها: اندیشه‌های دفاعی، بیانات امام خامنه‌ای، نفوذ دشمن، تحلیل مضمون، تبیین نفوذ.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

فرصت‌ها و چالش‌های فضای مجازی برای تحول در تعلیم و تربیت مبتنی بر اندیشه‌های آیت الله خامنه‌ای
(فضای مجازی، فرصت‌ها، چالش‌ها و تهدیدهای آن برای تحول در تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های
حضرت آیت الله خامنه‌ای)

زینب جعفری

دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، دانشگاه فرهنگیان

jzeinab436@gmail.com

محمد جاودانی

استادیار گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

m.javdani@cfu.ac.ir

مهدی اناری نژاد

دانشجوی کارشناسی رشته مشاوره، دانشگاه فرهنگیان

anarinejad@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی و تبیین دیدگاه‌های حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله العالی) در مورد فرصت‌ها و چالش‌های فضای مجازی برای تحول در تعلیم و تربیت بود. این پژوهش از نظر هدف یک پژوهش کاربردی است که با رویکرد کیفی و با روش تحلیل مضمون انجام شده است. جامعه پژوهش تمام بیانات مقام معظم رهبری در حوزه تعلیم و تربیت بود که در موقعیت‌هایی مختلف مطرح گردیده و در پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای ثبت شده است. تمام عبارات مذکور کدگذاری و مضمون‌یابی شد. بر اساس تحلیل‌های انجام شده؛ مهم‌ترین تهدیدهای فضای مجازی از نظر آیت‌الله خامنه‌ای، تهاجم فرهنگی، غفلت‌زایی، اشاعه اخبار دروغ، شایعه‌پراکنی، القای شبهات ضد دینی، فروپاشی خانواده‌ها، اخلال در شخصیت، هویت و تربیت و اتلاف وقت کودکان، نوجوانان و جوانان می‌باشد و اصلی‌ترین فرصت‌هایی که فضای مجازی در اختیار افراد قرار می‌دهد شامل: تسهیل و تسریع در انتشار اخبار و اطلاع‌رسانی، فرصت‌های آموزشی و مطالعاتی، توسعه پژوهش، مقابله با تهدیدات فرهنگی، دسترسی به فناوری اطلاعات، تولید محتوای دینی خلاق و... است. از منظر آیت‌الله خامنه‌ای، تهدیدات فضای مجازی برای جامعه ما بیشتر از فرصت‌هایش می‌باشد؛ لذا ضروری است که مدیریت صحیح و اصولی بر این فضا صورت بگیرد.

کلید واژه‌ها: فضای مجازی، فرصت‌ها، چالش‌ها، تعلیم و تربیت.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

نقش خانواده در تعلیم و تربیت از دیدگاه مقام معظم رهبری (حفظه الله)

زمینه های تحول در تعلیم و تربیت

بنفشه جوکار

دانشگاه شیراز

b.joukar99@gmail.com

چکیده

بی شک خانواده، به عنوان نهادی مقدس و بی بدیل، نخستین، مهم ترین و اصلی ترین پرورشگاه و آموزشگاه فرد محسوب می شود و یکی از نهادهای آموزشی و پرورشی عمده جامعه است. بنابراین بیان هر گونه سخن و اندیشه ای درباره تربیت کودکان و نوجوانان و داشتن هر گونه انتظاری از آنان بی توجه به نقش حیاتی خانواده، سخن و اندیشه ای نادرست قلمداد می شود و انتظاری عبث و بیهوده است. در تعلیم و تربیت فرزندان سؤال های مهمی مطرح هستند (مانند اینکه گستره تعلیم و تربیت از کجا آغاز می شود و تا به کجا ادامه دارد؟) که همه پدران و مادران، معلمان و مربیان باید صمیمانه و صادقانه به آنها بیندیشند و پاسخ مناسب بدهند. کودکان پیش از ورود به دبستان، بر اثر آموزش و پرورش غیر رسمی و با استفاده از قدرت یادگیری، تقلید و الگوبرداری، رفتارها و مهارت های گوناگون را در خانواده یاد می گیرند و به کار می بندند. از این رو، شایسته است پیش از ورود آنان به مدرسه، رفتارها و مهارت های مورد نظر را با برنامه ریزی و از طریق آموزش و پرورش مناسب و سازمان یافته، به تدریج، آگاهانه و با شکیبایی به آنها آموخت. این پژوهش با بررسی اهمیت و نقش خانواده در تعلیم و تربیت، درصدد است که به جمع بندی مفاهیم تعلیم و تربیت در پژوهش های انجام شده با توجه به دیدگاه مقام معظم رهبری در تربیت فرزندان بپردازد. یافته های این پژوهش نشان می دهد در نگاه اسلام، سلامت جامعه و رسیدن به جامعه ای صالح منوط به وجود خانواده های صالح و کارکرد مناسب آنها در همه ابعاد زندگی است تا منافع و آینده آنان را در پرتو ارزش های اخلاقی و اسلامی تأمین کند.

کلید واژه ها: آموزش و پرورش، تعلیم و تربیت، خانواده، کودکان.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تحول در تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه های آیت الله خامنه ای

زهره سادات حسینی

کارشناسی مهندسی کامپیوتر موسسه غیرانتفاعی بیهق

zsaba1.441@gmail.com

چکیده

تربیت دینی اسلامی علاوه بر اینکه موجب آشنایی بیشتر ما با دیدگاه‌های اسلام و رهبران آن می‌شود، زمینه را برای اجرا و پذیرش آن در جامعه مهیا می‌سازد که اگر به نحو صحیح و عالمانه صورت گیرد دارای نکات بسیار مثبت و سعادت بخشی است و می‌تواند از عوامل مهم پیشرفت و ارتقای جوامع بشری باشد. از آنجا که بشر بصورت جمعی زندگی می‌کند و هر اجتماع و گروهی نیاز به رهبر و مدیر دارد، لذا تربیت دینی در جوامع بشری اجتناب ناپذیر است. مدیرانی که هدف و ابزار رسیدن به هدف را خوب بشناسند. از دیدگاه قرآن و روایات، تربیت دینی، نقش اول را در تغییر و تحولات اجتماعی بر عهده دارد.

کلید واژه‌ها: اسلامی، تربیت، خانواده، تحول.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

بررسی رابطه بین شناخت کامل آموزه‌های مهدویت و تأثیر آن بر میزان گرایش به تعلیم و تربیت اسلامی

سیده زهرا حسینی طباطبایی

کارشناسی ارشد علوم قرآنی، گرایش اعجاز، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی زابل (نویسنده

مستول)

com.yahoo@sayedazahrahosseininitabatabai

حسن فلسفی طلب

دکتری تخصصی فلسفه، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی

seyedhassan.philsophy@yahoo.com

اسماء آرامیان

کارشناسی ارشد علوم قرآنی، گرایش اعجاز، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی

معصومه سرگلزایی

کارشناسی ارشد علوم قرآنی، گرایش اعجاز، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی

چکیده

مهدویت، موعودباوری به معنای اعتقاد به یک نجاتبخش است که در آخرالزمان برای نجات و رهایی انسان‌ها و برقراری صلح و عدالت خواهد آمد و از آنجایی که شناخت و علم و آگاهی نسبت به مهدویت و عمل به آنچه مربوط به آن است انسان را در همه امور به سر منزل مقصود می‌رساند و در صورتی که انسان از این امر فاصله بگیرد جز تباهی چیزی نصیبش نمی‌شود شناخته آموزه‌های مهدویت در همه امورات زندگی اثربخش است و این اثر بخشی در مبحث تعلیم و تربیت بیشتر خودنمایی می‌کند لذا برای درک بهتر ارتباط بین مهدویت و تعلیم و تربیت اسلامی در این پژوهش به بحث و بررسی پیرامون رابطه بین شناخت کامل آموزه‌های مهدویت و تأثیر آن و گرایش به تعلیم و تربیت اسلامی پرداخته است پژوهش حاضر از لحاظ روش پژوهش از نوع توصیفی و مروری می‌باشد برای جمع آوری اطلاعات پیرامون موضوع پژوهش از روش جمع آوری اطلاعات کتابخانه‌ای، یا همان داده‌های ثانویه بهره گرفته‌ایم، که پس از جمع‌آوری اطلاعات به تجزیه و تحلیل پیرامون اطلاعات جمع‌آوری شده می‌پردازیم و نتایج حاصل از تحلیل به صورت جمع‌بندی و نتیجه‌گیری می‌شود که در اینجا پس از تحلیل داده‌ها این نتایج حاصل شده نشان داد که هر چه میزان مهدویت و شناخت آن بالاتر باشد تعلیم و تربیت اسلامی بیشتر رواج خواهد داشت.

کلید واژه‌ها: مهدویت، تربیت اسلامی، آموزه‌های دینی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

بررسی یافته‌های پژوهشی تأثیر فضای مجازی در ایجاد چالش‌ها و فرصت در تعلیم و تربیت بر اساس اندیشه‌های

حضرت امام خامنه‌ای

علی حق پرست

دانشجوی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان

Alihp1100@gmail.com

فرخ جعفری

استاد دانشگاه فرهنگیان

jafari_711@yahoo.com

چکیده

با توجه به توسعه و تکامل فناوری ماهره ای و گسترش رسانه‌ای و آماده شدن بستر تبادل فرهنگی در دهکده جهانی، تحقیقات مؤید آن است که این پدیده می‌تواند به بحران هویت و ناهنجاری تربیتی دامن بزند. تحولات عصر فناوری اطلاعات و جهانی شدن رسانه‌ها، تهدیدی جدی برای هویت جوانان و نوجوانان به حساب می‌آید. امروزه فضای مجازی، به‌عنوان فضای دومی از زندگی واقعی افراد است که مانند فضای واقعی، نیازمند فرهنگ است. این فرهنگ، همان‌گونه که در فضای واقعی، از عوامل متعددی مانند: عرف، شرع، وضعیت اقتصادی و معیشتی، سطح تحصیلات و غیره ناشی می‌شود، در فضای مجازی نیز از همین عوامل تأثیر پذیرفته، بر این عوامل نیز تأثیر می‌گذارد. منظور از فرهنگ فضای مجازی، فرهنگی است که از سوی شبکه‌های اجتماعی تحمیل می‌شود؛ نه بخش‌های جدی فضای مجازی، مانند پایگاه‌های خبری. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که گسترش فضاهای مجازی اینترنتی مانند انواع دیگر تحولات و پیشرفت‌ها، پیامدها و آثار مثبت و منفی گوناگونی را در زمینه آداب و اخلاق زندگی خانوادگی و بطور کلی تعلیم و تربیت کاربران بخصوص دانش‌آموزان ایجاد کرده است. از جمله پیامدهای مثبت فضای سایبری، آسان‌سازی و سرعت بخشی ارتباطات و تبادل اطلاعات است. همچنین، از جمله آسیب‌های فضای سایبری در تعلیم و تربیت فرزندان می‌توان به مواردی همچون: تعارض ارزش‌ها، بازداری زدایی، اعتیاد به اینترنت، بحران هویت و اختلال در شکل‌گیری شخصیت، شکاف نسل‌ها، انحراف‌های اخلاقی، افسردگی و انزوای فردی و اجتماعی، به خطر افتادن حریم خصوصی افراد، از هم پاشیدگی بنیان خانواده، کاهش نقش خانواده به‌عنوان مرجع، کاهش ارتباط والدین با فرزندان و از بین رفتن حریم روابط اخلاقی بین فرزندان و والدین اشاره کرد. بنابراین می‌توان با روش‌های اصولی و برنامه‌ریزی شده از فضای مجازی به‌عنوان مهمترین ابزار عصر حاضر در جهت نیل به اهداف ارزشمند تعلیم و تربیت دانش‌آموزان نهایت استفاده را برد. در این پژوهش از روش کتابخانه‌ای استفاده گردیده است که براساس نتایج بدست آمده تأثیرات فضای مجازی بر تعلیم و تربیت دانش‌آموزان تبیین و مورد بررسی قرار گرفت.

کلید واژه‌ها: تأثیرات، فضای مجازی، تعلیم و تربیت، دانش‌آموزان، چالش‌ها و فرصت‌ها.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

شناسایی مؤلفه‌های غفلت و پیامدهای آن برای تعلیم و تربیت
(دین و تحول در تعلیم و تربیت)

فرهاد خرمائی

دانشیار بخش روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز
khormae@shirazu.ac.ir

سیدمهدی پورسید

عضو هیأت علمی گروه آموزش روان‌شناسی و مشاوره دانشگاه فرهنگیان تهران
Seyed_mehdi_pourseyed@yahoo.com

سیدرضا پورسید

استادیار گروه روان‌شناسی، مرکز آموزش عالی اقلید

چکیده

شناسایی پدیده‌ی غفلت می‌تواند راهکارهایی را در مورد پیشگیری از غفلت و غفلت‌زدایی به منظور جلوگیری و کاهش پیامدهای ناگوار آن در زمینه‌های مختلف منجر شود. هدف تحقیق حاضر، شناسایی مؤلفه‌های پدیده‌ی غفلت و پیامدهای آن برای تعلیم و تربیت بود. این تحقیق با روش کیفی و رویکرد تحلیل محتوا از نوع قراردادی انجام شد. مشارکت کنندگان ۱۳ دانشجوی کارشناسی رشته‌های علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه پیام نور واحد ابرکوه بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش مصاحبه‌ی فردی نیمه ساختار یافته تا رسیدن به حد اشباع نظری و برای تحلیل آن‌ها از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شد. از تجزیه و تحلیل داده‌ها در مورد مؤلفه‌های غفلت بر اساس نظر فرد در مورد دیگران ۴ درون مایه و ۱۴ طبقه حاصل شد که شامل موارد فردی، موارد خانوادگی، موارد اجتماعی و موارد محیطی بودند. از تجزیه و تحلیل داده‌ها در مورد مؤلفه‌های غفلت بر اساس نظر فرد در مورد خود ۴ درون مایه و ۱۳ طبقه حاصل شد که شامل موارد فردی، موارد خانوادگی، موارد اجتماعی و موارد محیطی بودند. یافته‌های این پژوهش می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا مؤلفه‌های پدیده‌ی غفلت و عواملی که باعث غفلت در زمینه‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی و محیطی می‌شود را شناسایی کنند و در جهت پیشگیری و یا رفع این عوامل گام بردارند.

کلیده واژه‌ها: غفلت، دانشجویان کارشناسی، پژوهش کیفی، تحلیل محتوا، تعلیم و تربیت.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

مدارس سبز و تحول در برنامه‌درسی جمهوری اسلامی ایران (بر مبنای اندیشه‌های آیت الله خامنه‌ای)

سینا رجائی

دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، مرکز شهید مطهری شیراز، فارس، ایران

sina77srs@gmail.com

هانیه مویدی

دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، پردیس سلمان فارسی، فارس، ایران

Hnyyym@gmail.com

چکیده

هدف از مطالعه حاضر، بررسی نقش مدارس سبز در زمینه تحول در برنامه‌درسی جمهوری اسلامی ایران بر مبنای اندیشه‌های آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) است. برای این منظور از روش توصیفی-تحلیلی استفاده شده است. با توجه به تأکید آیت الله خامنه‌ای مبنی بر فرهنگ سازی حفظ محیط زیست در مدارس، یکی از مناسب‌ترین راه‌ها برای تحقق این مهم، می‌تواند ایجاد و گسترش مدارس سبز در کشور باشد. مدارس نه تنها به عنوان مکانی در نظر گرفته می‌شوند که یادگیری در آن‌ها رخ می‌دهد، بلکه خود می‌توانند منبع یادگیری باشند. ساختمان و منظر مدرسه منعکس کننده یک برنامه درسی پنهان است که به شدت بر فرآیند یادگیری دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. بنابراین محیط فیزیکی و ویژگی‌های مدارس سبز این ظرفیت را دارند که به‌عنوان یک عامل و ابزار آموزشی برای آموزش محیطی مدرسه، آگاهی زیست محیطی را برای دانش‌آموزان از طریق ایجاد فرصت‌های یادگیری عملی افزایش دهند. استقرار مدارس سبز به نوبه خود سبب تغییر و تحول در برنامه‌درسی می‌شود. برنامه‌درسی مدارس سبز، چارچوبی از پیش تعیین شده و همچنین استاندارد شده را که معلمان باید از آن پیروی کنند، ارائه و تعیین می‌کند. در مجموع، نتایج این مطالعه، ضرورت ایجاد و گسترش مدارس سبز و تحول برنامه‌درسی در کشورمان را بیش از پیش نمایان ساخته است، زیرا در مدارس کنونی، تربیت زیست محیطی آن چنان که شایسته است، صورت نمی‌پذیرد و افراد با سواد کامل زیست محیطی تربیت نمی‌شوند.

کلید واژه‌ها: مدارس سبز، برنامه‌درسی، تحول، تربیت زیست محیطی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

احصاء و بررسی دلایل ضرورت تحول در تعلیم و تربیت از دیدگاه آیت الله خامنه ای

سلمان رضوان خواه

دکترای فلسفه تعلیم و تربیت، عضو هیئت علمی و استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان فارس.

s.kh.yass@gmail.com

چکیده

نظام آموزش و پرورش کشور ایران به دلیل کهنه و تقلیدی بودن و عدم ابتنا بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی نتوانسته است کارکردهای موردنظر نظام اسلامی را داشته و متریبانی در تراز جمهوری اسلامی را تربیت کند که از شایستگی های اعتقادی، عاطفی و رفتاری مبتنی بر اندیشه های اسلامی برخوردار باشند. بر همین اساس مقام معظم رهبری مرتباً در بیانات مختلف خود در جمع فعالان آموزش و پرورش ضمن تأکید بر این نکته خواهان تحول در تعلیم و تربیت کشور بوده اند؛ بنابراین ضرورت، هدف پژوهش پیش رو بررسی ضرورت تحول در تعلیم و تربیت از دیدگاه آیت الله خامنه ای است. روش شناسی پژوهش تحلیل محتوای کیفی است. در این روش سعی شده است کلیدواژه های مرتبط با عنوان پژوهش در بیانات آیت الله خامنه ای بررسی و متناسب با سؤال پژوهش تدوین شود. یافته های پژوهش نشان از هفت دلیل برای ضرورت تحول در آموزش و پرورش از دیدگاه آیت الله خامنه ای دارد که برخی از آن ها عبارت اند از: وارداتی بودن نظام تعلیم و تربیت فعلی، لزوم تربیت نیروی انسانی تراز جمهوری اسلامی، پایه گذاری توسعه سیاسی و فرهنگی توسط آموزش و پرورش، آموزش و پرورش عامل حفظ و تثبیت انقلاب اسلامی، کهنه بودن نظام آموزش و پرورش و عدم تحول آن در دوران انقلاب.

کلیدواژه ها: ضرورت تحول، تعلیم و تربیت، آموزش و پرورش.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

مفهوم مهارت‌های زندگی در متون دینی: تحلیل کیفی مقاله‌های علمی - پژوهشی

مریم رضانی

کارشناسی ارشد مهندسی شیمی پژوهشگر واحد پژوهش مؤسسه همگامان با مسیر ولایت (نویسنده مسئول)

ramezanimaryam951@gmail.com

مریم حق دین

کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی پژوهشگر واحد پژوهش مؤسسه همگامان با مسیر ولایت

m.haghdin@ut.ac.ir

چکیده

باتوجه به تأکید مقام معظم رهبری بر امر تحول آموزشی، به نظر می‌رسد یکی از موضوعاتی که نیاز به تحول اساسی دارد، کیفیت آموزش مهارت‌های زندگی در آموزش و پرورش و نوع محتوای ارائه شده در این باره است. از آنجایی که مهارت‌های زندگی ارائه شده در جهان بر اساس مبانی نظری و تفکراتی است که مبتنی بر جهان‌بینی اسلامی نیست، ناتوانی افراد در کسب مهارت زندگی دینی از چالش‌های مهم کنونی شده است؛ لذا به نظر می‌رسد که استخراج و تدوین مهارت‌هایی همسو با سبک زندگی توحیدی و منطبق با متون اسلامی، از ضرورت‌های چنین تحولی است. در همین راستا پژوهش‌های فراوانی با موضوع مهارت‌های زندگی دینی صورت گرفته است که در این مقاله مبنای پژوهش بوده و موفقیت آن‌ها در معرفی مهارت‌های زندگی بر مبنای دین اسلام مورد توصیف و تحلیل کیفی قرار گرفتند. همچنین با غربالگری مقالاتی که به بررسی این موضوع در یکی از متون دینی پرداخته بودند، مطالعات جزئی‌تری شکل گرفت. بررسی‌ها نشان داد که مهارت‌های زندگی در متون اسلامی، به طور کامل اما با عبارتهایی متفاوت بیان شده است. همچنین نتایج حاصل از این ارزیابی‌ها، مشخص کرد که هرچند مطالعات وسیعی در این حوزه انجام شده؛ اما در مقام عمل نتوانسته تأثیر زیادی در معرفی مهارت‌هایی متفاوت با آنچه متداول است یا تغییری در روند آموزش مهارت‌های زندگی داشته باشد. به نظر می‌رسد مطالعات هنوز قابلیت اجرایی شدن را ندارند؛ بنابراین بازتعریف مهارت‌های زندگی با عناوین و تعاریف جدیدی که برای زندگی سعادت‌مندانه بشر لازم است، هم برای ملت‌های مسلمان قابل ارائه است و هم می‌تواند به شکل محتواهای قابل ارائه در سطح بین‌المللی، به تحولی در این حوزه منجر شود؛ لذا این پژوهش تلاش می‌کند تا با نشان دادن این بستر پژوهشی، زمینه را جهت شکل‌گیری پژوهش‌هایی اثربخش‌تر در این حوزه هموار سازد.

کلیدواژه‌ها: تحلیل کیفی، تحول آموزشی، مهارت‌های زندگی، نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه، قرآن.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

بررسی جایگاه تنبیه و تشویق در مدارس و میزان تأثیر آن بر گرایش پذیری دانش آموزان به تعلیم و تربیت
اسلامی بر اساس آیات و روایات اسلامی

ساحره رحمتی کهخا (نویسنده مسئول)

کارشناسی ارشد علوم قرآنی، گرایش اعجاز، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی زابل
abbas.m.keikha@gmail.com

عباسعلی مومن کهخا

کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی - واحد زابل

حسن فلسفی طلب

دکتری تخصصی فلسفه، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی

seyedhassan.philsophy@yahoo.com

چکیده

از آنجایی که تشویق و تنبیه در شکل گیری شخصیت افراد می تواند نقش بسزایی داشته باشد و اگر چنانچه تشویق و تنبیه به موقع و به جا صورت نگیرد عوارض نافرجامی در شخصیت افراد بر جا می گذارد از مکان هایی که می تواند در امر تشویق و تنبیه دانش آموزان نقش داشته باشد مدرسه است که به صورت رسمی در شخصیت پذیری دانش آموزان تحت تأثیر دارد و سوی دیگر در کنار مدرسه تنبیه و تشویق خانواده می تواند به صورت غیر رسمی و میزان شخصیت پذیری تأثیر دارد لذا برای روشن شدن مطلب پژوهش حاضر با هدف بررسی جایگاه تنبیه و تشویق در مدارس بر میزان گرایش پذیری دانش آموزان، به تعلیم و تربیت اسلامی پرداخته است که از نظر روش پژوهش از نوع توصیفی - مروری می باشد و برای جمع آوری اطلاعات در رابطه با موضوع پژوهش از داده های کتابخانه ای یا اطلاعات ثانویه بهره گرفته ایم، که پس از جمع آوری اطلاعات با استفاده از روش های مناسب به تحلیل داده ها می پردازیم هر آن چه از تحلیل داده ها به دست می آید به عنوان خروجی و نتیجه گیری ثبت می کنیم که نتایج حاصل از تحلیل داده های پژوهش نشانگر آن است که هم معلمان و هم بزرگان هرگونه تنبیه بدنی و فیزیکی را رد می کنند و تشویق را مقدم بر تنبیه مهم ترین عامل برای پیشبرد اهداف آموزشی می دانند. همچنین آنان با روش های تنبیهی مانند محروم کردن از اردوها، اخم کردن و کم توجهی تأکید بیشتر دارند و روش هایی مانند جایزه دادن، احترام گذاشتن و... را برای تشویق کردن توصیه می کنند.

کلیدواژه ها: تنبیه، تشویق، مدارس، خانواده، تربیت اسلامی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

جنگ نرم ، نفوذ و چالش های آن بر ضرورت تحول در تعلیم و تربیت

مهوش رنجبر

کارشناس آموزش ابتدایی

Ranjbarr10@gmail.com

چکیده

در جامعه امروزی حفظ حیات محیط های علمی با وجود مسائلی که کیفیتی فرهنگی و تمدنی یافته است تنها با حفظ و ادامه رسالت های قبلی و پیگیری علم ابزاری امکان پذیر نخواهد بود. بلکه لازم است علم به استدلال، معرفت و بینش بخشی در کلیه جنبه های زندگی انسانی توجه کند. در عصر ما که شکل تقابل جنگی به جنگ نرم که شناخت آن دشوار است گرایش زیادی پیدا کرده است و نیاز است افراد جامعه، بویژه تحصیلکردگان و اساتید مجهز به سلاح هایی کارآمد و مناسب برای مبارزه نرم شوند. در چنین شرایطی پیچیدگی کار برای عمل به رسالت فرهنگی و تمدن سازی در جامعه نمایان تر می شود. نهاد علمی در هر تمدنی وظیفه حفظ و توسعه بصیرت تاریخی آن جامعه را بر عهده دارد. این جنبه معنوی زندگی انسانی، کلیه فعالیت های افراد یک ملت را در طول تاریخ و عرض اجتماع به یکدیگر گره می زند و هویت جمعی مشترک فرهنگی - تمدنی را برای آنها می سازد. این مؤلفه نرم افزاری، امکان تولد و تولید سخت افزاری تمدن را می دهد. نظریه دانشگاه تمدن ساز، چنین رسالتی را بر عهده دارد و در صدد است در یک از مهم ترین شرای تاریخی کشور، امت مسلمان را حول محور هویت ایرانی - اسلامی متحد سازد.

کلیدواژه ها: جنگ نرم، ابعاد و مؤلفه ها، نفوذ، آموزش و پرورش، ایرانی - اسلامی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

جایگاه عدالت آموزشی- تربیتی در تدوین و اجرای سیاست‌های کلان نظام تعلیم و تربیت کشور

سید احمد رهنمایی

دانشیار و عضو هیأت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، قم

qabas@rahnama.net

چکیده

عدالت یکی از مهمترین بلکه سرآمدترین خواسته‌های فطری بشر است که تحقق آن در دو سطح فردی و اجتماعی از طولانی‌ترین و کهن‌ترین آرزوهای آحاد و جوامع بشری به شمار می‌رود. تحقق عدالت در خصوص اموری چون تعلیم و تربیت و سایر حقوق مادی و معنوی بشر که در حقیقت لازمه حیات فردی و اجتماعی انسان است از اهمیت و ضرورت صدچندان برخوردار می‌باشد. این مقاله در صدد است، با تکیه بر روش تحلیل محتوا، ضمن تعریف و تعیین جایگاه عدالت آموزشی- تربیتی در تدوین و اجرای سیاست‌های کلان نظام تعلیم و تربیت کشور، به روش تحلیل محتوا ضرورت تحقق چنین عدالتی را یادآور شود و با اشاره به برخی از راهکارهای اجرایی آن، زمینه را برای تحقق عدالت در قلمرو آموزش و پرورش در دو ساحت فردی و اجتماعی فراهم آورد. این‌که قرآن کریم برپایی قسط و عدالت توسط مردم را به ارسال پیامبران و انزال کتب آسمانی پیوند زده است (حدید: ۲۵)، چه بسا تأکید بر این نکته باشد که فلسفه بعثت پیامبران یعنی تزکیه و تعلیم به مثابه دو عامل اصلی زمینه ساز قسط و عدالت محسوب می‌گردند تا ثابت شود که تحقق عدالت با تزکیه و تعلیم پیامبران الهی گره خورده است. بر این اساس، سیاست‌های کلان نظام تعلیم و تربیتی که بناست مبتنی بر آموزه‌های قرآن تدوین و اجرا شود باید بتواند یافته‌های خود را در برپایی قسط و عدالت به منصفه ظهور برساند. در همین راستا، رهنمودهای مقام معظم رهبری در مقاطع و موارد گوناگون بسیار راه‌گشا خواهد بود.

کلید واژه‌ها: عدالت، عدالت آموزشی- تربیتی، سیاست‌های کلان نظام تعلیم و تربیت، فلسفه بعثت پیامبران.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

نظام تعلیم و تربیت در ایران معاصر
با رویکرد سه وجهی

سید سعید زاهد زاهدانی

دانشیار جامعه شناسی و عضو پژوهشکده تحول در علوم انسانی دانشگاه شیراز
zahedani@shirazu.ac.ir

چکیده

انسان نیازمند آفریده شده است و برای رفع نیازهای خود از کمک و همیاری دیگران استفاده می کند. فعالیت های انسان برای دریافت کمک و یا کمک به دیگران دارای سه وجه حسی، عقلی و قلبی است. تربیت به معنای ارشاد انسان به سمت رفع نیازهای فطری و حقیقی در جریان رشد و کمال او و اجتناب از فعالیت در جهت رفع نیازهای کاذب است. این رشد بعد از جامعه خانواده در زمینه جامعه بزرگتر ادامه می یابد. تربیت دو وجه دارد: فردی و اجتماعی. هم فرد و هم جامعه می باید هماهنگ با یکدیگر تربیت شوند. با توجه به حکمت اسلامی هر دو باید به ندای فطری فردی و نظام سازی های انسانی حساس باشند. تربیت را می باید به صورت یک نظام مشتمل بر فرد، جمع و ساختارهای اجتماعی در نظر بگیریم. در جمهوری اسلامی هدف، تنظیم نظام تعلیم و تربیت با توجه به مکتب منور اسلام است. کلی این رویکرد از زبان حکیم جامعه ما (ولی فقیه) خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی است. این مقاله تلاش می کند با استفاده از روش سندی و مباحثه با استفاده از منطق سیستم تکاملی، امهات خودسازی و جامعه پردازی از طریق نظام تعلیم و تربیت را نظریه پردازی کند و چالش های تربیتی پیش روی جامعه را نشان دهد.

کلید واژه ها: جامعه پذیری، فرهنگ، آسیب های اجتماعی، اسلام، سکولاریسم.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

نقش و جایگاه معلم در سه دوره ایران باستان و اسلام و معاصر از دیدگاه مقام معظم رهبری
(نقش معلم و تربیت معلم در متحول ساختن تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه‌های حضرت آیت الله خامنه‌ای)

فاطمه زرآبادی پور

دانشجو رشته آموزش علوم اجتماعی - پردیس امیرکبیر، دانشگاه فرهنگیان، کرج
tarane.z.1379@gmail.com

حنا سمانی پور

دانشجو رشته آموزش علوم اجتماعی - پردیس امیرکبیر، دانشگاه فرهنگیان، کرج

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی تاریخ تعلیم و تربیت در دوره‌های گوناگون و نقش معلم از دیدگاه مقام معظم رهبری انجام گردیده است. انسان از زمان تولد تا زمان مرگ، همواره به آموزش و تعلیم و تربیت نیاز دارد. می‌دانیم که امروزه وظیفه تعلیم و تربیت بر عهده معلمان می‌باشد. پژوهش حاضر از لحاظ ماهیت پژوهش، از نوع پژوهش کتابخانه‌ای و کیفی و رویکرد توصیفی - تحلیلی انجام شده است. در این مقاله کوشیده است با نگاهی اجمالی، سیر تحول نظام تعلیم و تربیت در ایران، از عهد باستان تا به امروز را مورد بررسی قرار دهد. در ابتدا این مقاله به تعریف تعلیم و تربیت پرداختیم همانطور که می‌دانیم تعلیم و تربیت، یک نظام جامع و کاملی است که تمام ابعاد انسان را مورد توجه قرار داده است و برای رسیدن به این هدف استعدادهای انسان، که در خلقت او قرار داده شده است، باید رشد کند و فعلیت یابد و در ادامه، نقش معلم را در تحول تعلیم و تربیت در دوران باستان مورد بررسی قرار داده‌ایم، در این دوره کسی را آموزگار می‌شناختند که خیلی اهل مطالعه باشد و از خردمندان درس بیاموزد و به شاگردان و خانواده‌هایشان و کشور احترام بگذارند و در دوره اسلامی و معاصر بر اساس آموزه‌های اسلام، معلم نقش و اهمیت بسیاری در متحول ساختن جامعه و تربیت نسل آینده دارد. رهبر معظم انقلاب ضمن تأکید بر نقش معلم در جامعه، همواره در پی تکریم‌شان و منزلت معلمی می‌باشند. در پایان، این نتیجه بدست می‌آید که معلم نقش و جایگاه ویژه‌ای در پرورش انسان‌ها در تمام دوران‌ها داشته است.

کلید واژه‌ها: تعلیم و تربیت، نقش معلم، مقام معظم رهبری، ایران باستان، دوران اسلامی، دوران معاصر.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

" معرفه النفس " در آینه قرآن و برهان و رابطه آن با تعلیم و تربیت اسلامی

علی محمد ساجدی

دانشیار بخش فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه شیراز

asajedi@shirazu.ac.ir

با اندک تأملی در می‌یابیم که انسان شناسی زیر بنای تعلیم و تربیت و علم اخلاق است. دانش تعلیم و تربیت و علم اخلاق همچون سایر دانش‌ها در حوزه علوم انسانی سخت متکی به مبانی نظری و اعتقادی است. آن‌سان که نوع نگاه صاحب‌نظران به انسان از هر جهت تعیین کننده می‌باشد؛ از جهت تعریف حقیقت انسان، نحوه آفرینش او، هدف از خلقت او، جایگاه او در نظام آفرینش، ساحت‌های وجودی وی همگی تابع نظام انسان‌شناسی است و متفکرانی که در زمینه تعلیم و تربیت به نظریه‌پردازی مشغولند ناگزیر از تعیین موضع خود در این مبانی می‌باشند. مهم‌ترین و معتبرترین منبع انسان‌شناسی قرآن است.

چنان‌که، مقام معظم رهبری، یکی از مسائل مهم و اصلی در قرآن پژوهی را، استخراج مبانی علوم انسانی از قرآن می‌داند و در این زمینه تأکید می‌کند. در این راستا، استفاده از ظرفیت فلسفه اسلامی که با روش تعقلی به مسایل انسان شناسی و معرفت نفس می‌پردازد نیز در فهم آیات الهی و استخراج نتایج تربیتی از آن می‌تواند یاری‌کننده محققین باشد. اینک، در تحقیق حاضر سعی بر آن است که آن دسته از ویژگی‌های نفس ناطقه بشری که با مسئله تعلیم و تربیت پیوند می‌خورد از رهگذر تأمل در آیات کریمه و رجوع به آراء اندیشمندان اسلامی در علم النفس به تعریف درستی از انسان رسیده، آثار و نتایج تربیتی آن را استخراج کنیم تا مدخلی باشد برای تدوین تعلیم و تربیت اسلامی در برابر نظامی از تعلیم و تربیت که وابسته به فلسفه‌های مادی و مکاتب انسان‌شناختی مغرب‌زمین می‌باشد.

کلید واژه‌ها: معرفه‌النفس، تعلیم و تربیت، آموزه‌های قرآنی، فلسفه اسلامی، تجرد نفس ناطقه بشری، فیزیکالیسم.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تحول در تعلیم و تربیت با هویت قیام الله لازمه‌ی مقابله با جنگ نرم دشمن
(جنگ نرم، نفوذ و چالش‌های آن بر ضرورت تحول در تعلیم و تربیت)

علی سلیمانیان

دانشجوی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید رجایی شیراز
alisolimanian77@gmail.com

مصطفی جنابی

دانشجوی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید رجایی شیراز
mostafajenabi1393@gmail.com

سید محمدرضا یوسفزاده شیرازی

کارشناس امور فرهنگی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید رجایی شیراز
usefzadeh.reza@gmail.com

چکیده

نظام تعلیم و تربیت یکی از حساس‌ترین و مهم‌ترین دستگاه‌های هر کشور است. چرا که سرنوشت هر جامعه از طریق فرزندان آن جامعه رقم خورده و در واقع نوجوانان و جوانان آینده‌سازان هر کشوراند. در طول تاریخ دشمنان جامعه اسلامی تلاش بسیاری برای جلوگیری از پیشرفت تمدن ایران اسلامی داشته‌اند و برای رسیدن به این هدف تلاش بسیاری کرده‌اند. یکی از فعالیت‌هایی که دشمن به‌عنوان آخرین سلاح به آن متوسل شده است، جنگ نرم است.

نظام تعلیم و تربیت به جهت مقابله با قدرت نرم دشمن و به جهت حفظ ارزش‌ها و فرهنگ غنی ایرانی اسلامی، نیازمند تغییر و تحول در ساختار خود بوده است چرا که تعلیم و تربیت کلاسیک دیگر قدرت لازم برای مقابله با این نوع حرکت دقیق و برنامه‌ریزی شده دشمن را ندارد. از این رو بحث تحول در تعلیم و تربیت کشور تنها راه حلی است که به ذهن می‌رسد.

دین مبین اسلام کامل‌ترین برنامه‌ای است که خداوند برای هدایت انسان‌ها برگزیده است و به‌خوبی در تمام طول تاریخ از زمان مبعث حضرت خاتم (ص) تا کنون و حتی پس از آن پاسخ‌گوی نیازهای بشر بوده است و از آنجا که در آموزه‌های اسلام، هر هدف و مقصود تمامی کارها و اعمال برای خدا و رسیدن به رضایت الهی است، لذا تحول در تعلیم و تربیت را با هدف قیام برای برای خدا بهترین گزینه انتخابی پیش رو است. تحول در تعلیم و تربیت با هویت قیام الله، به منظور تحقق هدف وجود جامعه‌ای وفادار به ارزش‌های اخلاقی و معنوی اسلامی است و با ایجاد یک جامعه عدل طلب و متعهد به تحقق این اهداف، روانشناسان و اساتید سطح برجسته‌ای تربیت شده که آموزش و پرورش را به یک سطح بالاتر از وظایف خود ارتقاء می‌دهند.

کلیده واژه‌ها: قیام الله، تحول، تعلیم، تربیت، جنگ نرم، نفوذ.

آسیب شناسی تحول در تعلیم و تربیت

محمد شریفانی

دانشیار دانشکده الهیات، دانشگاه علامه طباطبایی تهران

sharifani40@yahoo.com

نسرین علوی نیا

استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد داراب، فارس

na.alavinia@yahoo.com

چکیده

انسان دارای استعدادهای نهفته ای است که با تربیت صحیح، این استعدادها در مسیر خود شکوفا می شود و تکامل فرد را به دنبال دارد. انسان به دلیل بهره مندی از ابعاد مختلف وجودی، نیازمند تربیت در همه ابعاد است. تربیت انسان اعم از تربیت جسمی، اجتماعی، عقلی، عاطفی، اخلاقی و دینی می باشد که نیاز به آسیب شناسی آن از ضرورت های این مقاله است. این مقاله با روش توصیفی - تحلیلی و با ابزار کتابخانه ای به بررسی آسیب شناسی تحول در تعلیم و تربیت می پردازد به این هدف که گامی در جهت تحقق تحول آموزشی در تعلیم و تربیت بردارد. از آسیب های مربوط به محتوای آموزشی در تربیت دینی می توان به فقدان برنامه ریزان و کارشناسان با صلاحیت، عدم آشنایی برنامه ریزان و مؤلفان کتب دینی با دین پژوهی معاصر، جذاب نبودن محتوای دروس دینی و نقش حکومت اسلامی در تربیت دینی اشاره کرد. از آسیب های تربیت دینی در نظام آموزشی کشور نیز باید به جدا کردن تعلیم از تربیت، تقبیح پرسشگری و رواج جمودگرایی، عدم دستیابی جوان به هویت دینی، مشتبه شدن تربیت دینی با آموزش دینی، تربیت دینی مبتنی بر الزام و اجبار و کم رنگ شدن تشویق و تنبیه به عنوان یکی از روش های اسلامی پرداخت. در این مقاله از آسیب شناسی تربیت دینی از منظر روش یاددهی یادگیری به استفاده از روش های منفعلانه و سنتی و استفاده از روش های تزریقی و تلقینی محض اشاره شده است. از یافته های دیگر مقاله بررسی آسیب های مربوط به ارزشیابی آموزشی در تربیت دینی مانند شیوه نوین آموزشی، برنامه ریزی آموزشی، اهداف آموزشی، محتوای آموزشی و روش های آموزشی است.

کلیدواژه ها: آموزش، تعلیم، تربیت، تربیت دینی، اسلام.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تبیین نقش معلم در تحول نظام تربیتی مبتنی بر مفهوم ولایت در قرآن کریم

محمدعلی شکری نیا

دانش آموخته دکتری فلسفه تعلیم و تربیت پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، مدرس دانشگاه فرهنگیان فارس

Shokrinia.ma@gmail.com

منصوره صداقت

کارشناسی ارشد فلسفه تعلیم و تربیت از دانشگاه شیراز، آموزگار آموزش و پرورش فسا

ma.sdaghat@yhoo.com

چکیده

پژوهش حاضر با روش توصیفی، تحلیلی مفهومی و استنباطی و با بهره‌گیری از قرآن و تفاسیر مختلف و با تکیه بر بیانات آیت‌الله خامنه‌ای در خصوص مفهوم ولایت، صورت گرفته است. در این پژوهش با نظر به معنای پیوستگی که از مفهوم ولایت اخذ شده است، تلاش گردیده است تا رویکرد ولایت‌محور به‌عنوان رویکرد اسلامی در تربیت برگزیده و تبیین گردد. هر انسانی بر اساس گرایش‌های فطرت الهی یا طبیعت مادی‌گرای خود، یکی از دو جهت‌گیری ولایت الهی یا ولایت غیر الهی را برمی‌گزیند. انتخاب هر کدام از این دو جهت‌گیری، به‌عنوان عامل اساسی در شکل‌گیری هویت و شاکله انسان نقش‌آفرینی می‌کند و پیوستگی‌ها و تعاملات خارجی و اجتماعی او را هماهنگ با جهت‌گیری ولایی برگزیده رقم می‌زند. با این رویکرد معلم به‌عنوان یکی از مهمترین مؤلفه‌های نظام تربیتی و یکی از حلقه‌های واسطی، فردی است با ویژگی‌ها و جذابیت‌های علمی و معنوی که خود و دیگران را آزادانه و مستدل به همبستگی و پیوستگی با تجلیات الهی سوق داده و از تعلقات و وابستگی‌های نامطلوب و مغایر با ولایت الهی باز می‌دارد. برترین مصداق تجلیات الهی، اولیاء و زمامداران الهی هستند که ضروری است پیوستگی با آنها از طریق ایجاد و تقویت محبت، معرفت و اطاعت نسبت به آنها در بین متریبان و افراد جامعه گسترش یابد. همچنین معلم مجهز به معرفت مبتنی بر مفروضات و حیانی نسبت به سایر پدیده‌های طبیعی بوده و سعی در ترویج پیوندهایی همسو با رویکرد ولایت‌محور با این عناصر دارد.

کلید واژه‌ها: رویکرد، ولایت، معلم، معرفت، محبت، تبعیت.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

بررسی نقش رفتار والدین با فرزندان و اعتقاد و اخلاقی ایشان در گرایش فرزندانشان به تعلیم و تربیت اسلامی

ثریا شهرکی

کارشناسی ارشد علوم قرآنی، گرایش اعجاز، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی زابل (نویسنده مسئول)

sorayya8531@gmail.com

علی شهرکی

کارشناسی آموزش زبان انگلیسی، دانشگاه فرهنگیان - زاهدان

alishrki533@gmail.com

سیدحسن فلسفی

دکتری تخصصی فلسفه، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی

seyedhassan.philsophy@yahoo.com

چکیده

در واقع تربیت عبارت است از پرورش استعدادهایی که خداوند متعال در وجود همه به ودیعه نهاده است و کفایت اقداماتی انجام شود تا این تربیت در مسیر صحیح خود هدایت شود و پرورش صحیح را پیدا کند به عنوان یک والد و با در نظرگیری تأثیر رفتار والدین بر شخصیت کودک لازم است دقت زیادی در انتخاب کلمات خود حین صحبت کردن با فرزند، همسر و دیگر افراد به کار برید؛ زیرا کودکان مثل ضبط صوتی هستند که تمام کلمات شما را ضبط و ذخیره می کنند. همچنین وزن و بار معنایی بالای کلمات را نباید دست کم بگیرید و حتی به شوخی نباید از کلمات ناصحیح یا دارای معنای منفی در صحبت کردن با کودک یا در مقابل کودک استفاده کنید. از عوامل مهم پرورش دهنده استعداد می توان به خانواده و نحوه ارتباط والدین با فرزندان شان اشاره نمود که اگر رفتار به صورت مناسب و نگاه اعتقاد ایشان به تعلیم و تربیت اسلامی مثبت و باشد قطعاً فرزندان با اخلاق و تربیت اسلامی تعلیم می دهند به منظور دستیابی به اطلاعات دقیق در رابطه با این ارتباط پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر نقش رفتار والدین با فرزندان در گرایش ایشان به تعلیم و تربیت اسلامی پرداخته است که برای جمع آوری اطلاعات در این زمینه از داده های ثانویه یا اطلاعات کتابخانه ای بهره گرفتیم که پس از جمع آوری اطلاعات از روش های تحلیل مناسب به تجزیه و تحلیل آنها پرداختیم که پس از تحلیل نتایج زیر حاصل شد پیروی از تربیت و اخلاق والدین و تأثیر آن بر فرزندان به مانند آموزش خواندن و نوشتن است که دانش آموز از معلم خویش فرا می گیرد لذا هرچه اعتقادات والدین به مسائل دینی که همراه با تربیت اسلامی است قوی تر باشد فرزندان هم به این مسائل علاقمند شده و از آن الگوبرداری می کنند و اینگونه می توانند کودکان صالح در راستای تربیت اسلامی پرورش دهند.

کلید واژه ها: والدین، فرزندان، تعلیم و تربیت اسلامی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

نقش معلم و تربیت معلم در متحول ساختن تعلیم و تربیت با محوریت اندیشه های حضرت آیت الله خامنه ای

رقیه طاوسی سیمکانی

دکترای تخصصی، دانشگاه فرهنگیان

Roghayeh.tavosi@gmail.com

سیده نیلوفر نبوی زاده

دانشجوی کارشناسی الهیات، دانشگاه فرهنگیان

nabavizadenilofar@gmail.com

چکیده

هر سازمانی برای سازندگی و تحول نیاز به تحول در اجزا و ابعاد آن سازمان دارد، نظام تعلیم و تربیت نیز از این قاعده مستثنی نمی‌باشد، برای ایجاد تحول در نظام آموزشی نیاز به اصلاحات و تغییراتی در ابعاد مختلفی دارد که متخصصان و مسوولان هر مکتب بر اهمیت آن تأکید بسیار داشته‌اند. از آنجا که دین اسلام دین تفکر و تعمق می‌باشد تأکید بسیاری بر این امر مهم دارد و در این راستا رهبر انقلاب حضرت آیت الله خامنه‌ای هم در شرایط و مواقع مختلف بر تحول تعلیم و تربیت تأکید بسیاری داشته‌اند. این مقاله با هدف بررسی نقش معلم و تربیت معلم در متحول ساختن تعلیم و تربیت با تکیه بر سخنان و اندیشه‌های حضرت آیت الله خامنه‌ای به ابعاد تحول در نظام تعلیم و تربیت پرداخته است. در این مقاله ابعاد تحول در تعلیم و تربیت پرداخته است که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

اصلاح ساختار و تشکیلات، استقرار نظام شایسته‌گزینی در انتصاب مدیران، وظیفه مهم معلمان در تعلیم و تربیت، تربیت جوانان به‌عنوان فتح‌الفتوح انقلاب اسلامی، صلاح متون درسی و برنامه‌های آموزشی دوری از حافظه محور، ارتقای منزلت اجتماعی معلمان اشاره کرد. این پژوهش با روش کیفی و با بررسی اسناد و مدارک موضوع فوق انجام شده است. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که: براساس تفکرات حضرت آیت الله خامنه‌ای برای ایجاد تفکر در نظام تعلیم و تربیت باید به نکات زیر توجه خاص نمود:

توجه به زیرساخت‌های نظام، تأکید بر نظام شایسته سالار، توجه به نقش محوری دانشگاه و بخصوص دانشگاه فرهنگیان به‌عنوان مرجع اصلی تربیت معلمان در تراز جمهوری اسلامی برای ایجاد تحولات مثبت و حفظ حرمت انسان‌ها، توجه به شخصیت معلم و متعلم و تربیت جوانان به‌عنوان فتح‌الفتوح انقلاب اسلامی.

واژگان کلیدی: تعلیم و تربیت، تحول، شایسته‌گزینی، اصلاح ساختار، دانشگاه فرهنگیان.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تحلیل و بررسی الگوهای رفتاری نامناسب بر فرهنگ و تعلیم و تربیت همگانی در نظام اسلامی

سیدحسن فلسفی طلب

seyedhassan.philsophy@yahoo.com

غلامرضا فلاح شهرکی

shahraki2205@gmail.com

نیایش شهدادی

shahdadi138@gmail.com

چکیده

اصل اساسی آموزش در یک نظام دینی بر پایه ارزش‌های اخلاقی آن استوار است. باید دقت داشت که هم در دین «بخصوص اسلام» توجه زیاد و عمیقی به الگوهای اخلاقی و رفتاری شده و هم در مولفه‌های امروزی تعلیم و تربیت، دانشمندان توجه و تأکید زیادی بر نقش الگو در فرایند یاددهی - یادگیری دارند. بنابراین بررسی دقیق رفتارهای کسانی که در زیر ذره بین مردم قرار دارند؛ از اهمیت زیادی برخوردار است. از سویی در نگاه فلسفه سیاسی؛ رفتارهای سوء، مزورانه و منافقانه‌ی مجریان، ناظران و واضعین که نقش الگو دارند، بیشترین ضربه را به کلیت و ضرورت قانون در جامعه خواهد زد. به عبارت دیگر؛ قانون شکنی از سویی متولیان وضع قانون، خسارت جبران ناپذیری بر انسجام و وحدت یک جامعه در تمامی ابعاد آن اعم از: فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی خواهد زد. آموزش در جامعه‌ی دینی با قید فوریت نیاز دارد که هم به لحاظ نظری و هم به لحاظ عملی معیارهای تشخیص اخلاق دین مدارانه، اخلاق اشرافی، منافقانه و ریاکارانه را به نظام آموزشی خویش بشناساند. بنابراین برای تحقق این امر باید در وهله‌ی اول راه‌های آسیب‌شناسی، پیشگیر و مواجهه دین مدارانه را شناخت. هدف این مقاله بررسی میزان و عمق خسارت رفتارهای غلط کسانی که در اذهان مردم واضح و ناظر و مجری قانون به جامعه‌ی دینی است و نیز مالک‌های تازه برای شناسایی و دفع زیان اینگونه رفتارها ارائه نموده است. روش این مقاله توصیفی - تحلیلی است.

کلید واژه‌ها: الگو، دین، مشاهده، رفتار.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تمدن اسلامی و نظریه تربیت وجودی در گفتمان انقلاب اسلامی

محمود قاسمی قلعه بهمن

دکتری فلسفه تطبیقی، طلبه سطح چهارم حوزوی

bahman.mgb@gmail.com

چکیده

تمدن فعلیت یافته و عینیت بخش ارزش‌های بالقوه یک مکتب است. جوشش یک تمدن از نحوه انسان‌سازی و جامعه‌پردازی آن منشعب می‌شود؛ مسئله اصلی آن است که آیا گفتمان توحیدی انقلاب اسلامی، می‌تواند ظرفیت‌های بینشی و منشی و کنشی یک انسان در مقیاس یک امت را فعال کند؟ انسانی که در مقیاس یک امت تربیت شود، قدرت تحول آفرینی در همانسان را دارد و قدرت آن را دارد که به تغییر در فرهنگ پیرامونی و مرجعیت اجتماعی و تمدنی دست یابد. برخورداری از نگاه تربیتی به سطحی از اهمیت است که به تربیت و اصلاح فرد انسانی، یک ملت اصلاح می‌شود؛ این مقاله بدنبال آن است که نظریه تربیت وجودی را در قالب گزاره‌های سازواری ارائه نماید و نسبت آن را در فرآیند تمدن‌سازی واکاوی کند. در این منظر تربیت وجودی دارای ویژگی‌های زیر است: اولاً در آن توجه به وجه یلی الربی و وجودی عالم و آدم می‌شود، از این‌رو «عالم» را «خلقت» و «آدم» را «خلیفه» الهی می‌یابد. ثانیاً بر اساس آن انتقالات مفهومی و دلالتی صرفاً زمینه‌ساز و اکتفا و توقف بر آن بی‌معنا بوده و در آن بر وجه درک حضوری و قلبی انسان تأکید می‌شود، از این‌رو به پردازش‌های ذهنی اکتفا نشده و حصول نتیجه مؤثر از وحدت، وصول و بلوغ به واقعیت و کمالات وجودی است. ثالثاً هدف از تربیت وجودی، تشبیه، مشاکلت و تناسب وجودی با مبدأ اعلی است، از این‌رو خداوند و کمالات او را مقوم وجودی خویشتن وجدان می‌کند و در آن تمکن می‌یابد. رابعاً فرآیند تربیت وجودی، فرآیندی تهذیبی، مشارکتی و پرورش موقعیت محور است که در آن با انجام ارتیاض و ممارست‌های جسمی و روحی در مناسک عبادی و مراقبت‌های اخلاقی و همچنین مبتنی بر طریق معرفت و توجه به نفس، منجر به اشتداد ظهور نور طینت و مغطورات هستگانی انسان از غواشی و تعینات خلقی و خلقی می‌شود.

کلیدواژه‌ها: تمدن اسلامی، تربیت وجودی، گفتمان انقلاب اسلامی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

رویکردهای تحولی آموزش و پرورش در گام دوم انقلاب اسلامی

احمد قماشچی

دکترای علوم قرآن و حدیث-کارشناس آموزش و پرورش

ahmadghomashchi@gmail.com

چکیده

انقلاب اسلامی ایران در حالی وارد دهه پنجم حیات خود شد که بر خلاف گمان‌های باطل دشمنانش برای سرنگونی آن، نه تنها با عزت و سربلندی مسیر روشن و الهی خود را با گسترش روز افزون دوستان و هم پیمانان خود مقتدرانه می‌پیماید بلکه شاهد افول سلطه و قدرت سیاسی نظامی استکبار و ایادی آن می‌باشد.

در چنین نقطه عطفی، رهبر فرزانه انقلاب، با تبیین صادقانه و منصفانه دستاوردها و کاستی‌های انقلاب، جوانان مؤمن و انقلابی را مورد خطاب قرار داده و آنان را به ادامه این راه پر افتخار دعوت کرده است.

در این مطالعه، برای تکمیل فاصله بین جوانان و نهاد تعلیم و تربیت به تبیین محتوای بیانیه با استفاده از روش تحلیل محتوا پرداخته شده است، به این صورت که متن بیانیه بر اساس نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و چالش‌ها، اهداف، راهبردها و راهکارها و چشم اندازی که مقام معظم رهبری برای گام دوم انقلاب ترسیم کرده‌اند، بررسی و دسته‌بندی شده تا در نهایت بتوان نگاهی تحولی برای نظام تعلیم و تربیت کشور ارائه نمود.

پس از استخراج وظایف آموزش و پرورش در هر بخش از بیانیه و تجمیع و دسته‌بندی آنها، رویکردهای تحولی تغییر رویکرد حافظه پرور و آموزش محور به رویکرد تربیت محور، تغییر رویکرد تأمین دانشجو به رویکرد تأمین مدیران آینده انقلاب، تغییر رویکرد مدیریت آموزش و پرورش به رویکرد آموزش و پرورش مدیریت آینده و الزامات محتوایی و ساختاری و مدیریتی متناسب با هر رویکرد پیشنهاد شد.

کلید واژه‌ها: بیانیه گام دوم، راهبردها، آموزش و پرورش، رویکرد تحولی

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

بررسی چالش‌های فرهنگی در بستر فضای مجازی و تکنولوژی ارتباطی و تهدیدهای آن در تعلیم و تربیت از
منظر دانش‌آموزان

صدیقه کریمی فارسی

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی - دبیر آموزش و پرورش شهرستان خرامه. دبیرستان امام خمینی (ره)

Sadghekarimifatci1354@gmail.com

مهديه مير شكري

مدیر دبیرستان امام خمینی (ره)

mahdyehmirshekri1982@gmail.com

سمانه ديهيم

معاون آموزشی دبیرستان امام خمینی (ره)

sadayhim@gmail.com

چکیده

هدف از انجام تحقیق حاضر بررسی چالش‌های فرهنگی در بستر فضای مجازی و تکنولوژی ارتباطی و تهدیدهای آن در تعلیم و تربیت از منظر دانش‌آموزان می‌باشد. روش به کار گرفته شده جهت انجام پژوهش حاضر از نوع پیمایشی است. به لحاظ ژرفایی، پهنانگر و به لحاظ زمانی از نوع مقطعی است. جامعه آماری تحقیق کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان خرامه می‌باشد که با استفاده از روش خوشه‌ای چند مرحله ۳۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب گردید. گردآوری اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه محقق ساخته‌ی چالش‌های فرهنگی در بستر فضای مجازی و تکنولوژی ارتباطی صورت گرفت که روایی آن مورد تایید اساتید متخصص و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۰ برآورد و مورد تایید قرار گرفت. لازم به ذکر است که تجزیه و تحلیل یافته‌ها با نرم افزار SPSS انجام شد. ماحصل نتایج نشان داد با افزایش میزان فعالیت در فضای مجازی و بهره‌گیری بالا از تکنولوژی‌های ارتباطی، می‌تواند موجب خودنمایی بیشتر چالش‌های فرهنگی و تهدید برای نظام تعلیم و تربیت در جامعه گردد.

کلیدواژه‌ها: چالش‌های فرهنگی، فضای مجازی، تکنولوژی ارتباطی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

جهت دهنده های کاربردی سند تحول
به ضمیمه بسته نرم افزاری طرح تحول و تعالی تربیت

عبدالامیر گیلک

مدرس و پژوهشگر تعلیم و تربیت (نویسنده مسئول)

Gilak1124@yahoo.com

عرفان گیلک

کارشناس ارشد MBA، پژوهشگر حوزه کسب و کار

erfan.gilak73@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با عنوان "جهت دهنده های کاربردی سند تحول" و با هدف ساده سازی فهم و ارتباط گیری با سند و فراهم آوردن بستری جهت پیاده سازی مضامین آن دنبال شده است. بدین منظور با استفاده از روش استقرایی- توصیفی، داده های کیفی مورد نظر در یک مقطع زمانی از طریق کتابخانه ای گردآوری و مورد توصیف و تفسیر قرار گرفتند. در نتیجه دو دسته جهت دهنده مستقیم و غیر مستقیم شناسایی و اعلام گردیدند. هفت جهت دهنده مستقیم و سه جهت دهنده غیر مستقیم معرفی و توصیف شده و برای نشان دادن عملی بودن مطالعه صورت گرفته، طرح تحول و تعالی تربیت در قالب یک بسته نرم افزاری به پیوست ارائه شده است.

کلیدواژه ها: جهت دهنده ها، سند تحول بنیادین، طرح تحول و تعالی تربیت.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

ارائه‌ی ایده‌ی "تربیت به مثابه سفر" به عنوان نوعی جهان‌بینی در تلاقی جهان‌بینی عرفانی و فلسفی
(صدراپی)

زهرا لهبی

دکتری فلسفه تعلیم و تربیت- دانشگاه دولتی شیراز
zahralahabi@yahoo.com

چکیده

در هر یک از سه ساختار زبانی عرفانی، فلسفی و تربیتی، در فهم حقیقت تربیت با زبانی متفاوت و همچنین اشتراکاتی مواجه هستیم. به تعبیری، ایده‌ی «تربیت به مثابه سفر» به عنوان ایده‌ای بین‌الذهانی، در تلاقی سه زبان فلسفی، عرفانی و زبان ویژه‌ی محققان تعلیم و تربیت قابل فهم است. فیلسوفان، عرفا و محققان تعلیم و تربیت در فهم حقیقت تربیت و استخراج ارکان و مولفه‌های آن به صورت آشکار یا پنهان، به سفروارگی تربیت اشاره داشته‌اند اما این توجه در سه چارچوب زبانی متفاوت یا به نوعی سه کلان روایت با جهان‌بینی‌های گوناگون محقق شده است. در زبان فلسفی، تربیت و ارکان آن در نسبت با مقوله‌ای مانند «حرکت» و با ادبیات خاص جواهر و اعراض تبیین گشته است و در زبان و کلان روایت عرفانی، تربیت و ارکان آن با ادبیات خاص «سیر و سلوک» و مسافر به مثابه سالک مورد توجه بوده است و در چارچوب زبانی خاص محققان تعلیم و تربیت، بیشتر تحول و تغییر درونی آدمی محلّ دقت بوده است. با توجه به این نکته که «جهان‌بینی» فراهم‌کننده‌ی پیش‌فرض‌های هستی‌شناسانه، انسان‌شناسانه، معرفت‌شناسانه و روش‌شناسانه، جهت‌شکل‌گیری پارادایم‌ها و نظریات علمی است؛ در این پژوهش، پس از ذکر مقدمه‌ای، به ابعاد گوناگون جهان‌بینی عرفانی و جهان‌بینی فلسفی و نقاط تلاقی آنها در فهم ایده‌ی «تربیت به مثابه سفر» پرداخته ایم تا زمینه‌ای جهت شکل‌گیری چارچوب و پارادایم مربوطه باشد.

کلید واژه‌ها: تربیت، سفر، جهان‌بینی، تلاقی

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

طراحی و اعتباریابی مقیاس رهبری دوسوتوان در راستای تحول در نظام آموزش عالی

معصومه محترم

استادیار گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی؛ دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی؛ دانشگاه شیراز؛ شیراز؛ ایران

(نویسنده مسئول)

mmohtaram@shirazu.ac.ir

زهرا پاکباز

دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی؛ گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی؛ دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی؛ دانشگاه

شیراز؛ شیراز؛ ایران

z.pak313@yahoo.com

چکیده

با توجه به شرایط متحول و متغیر دنیای کنونی، چگونگی هدایت و رهبری سازمان‌ها برای مواجهه‌ی مؤثر با شرایط نوپدید محیط تعاملی خود، یکی از مهمترین شاخص‌های کلیدی موفقیت آنها محسوب می‌شود؛ در همین راستا، یکی از مهم‌ترین سبک‌های رهبری که برای مدیریت در این شرایط پیچیده و متغیر پیشنهاد می‌گردد، استفاده از رهبری دوسوتوان است. لذا هدف از انجام این پژوهش توصیفی - همبستگی، طراحی و اعتباریابی مقیاس رهبری دوسوتوان بود. جامعه آماری پژوهش مدیران دانشگاه شیراز بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، نمونه‌ها انتخاب شده و بر این اساس، تعداد ۲۰۰ نفر از مدیران دانشگاهی به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS25 و Amos24 استفاده شد. پس از بررسی روایی صوری مقیاس مذکور، جهت آزمون ساختار عاملی مقیاس رهبری دوسوتوان در دانشگاه از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه‌ی اول و دوم استفاده شد که نتیجه نشان داد که هر کدام از عامل‌ها (دو عامل رفتارهای اکتشافی و رفتارهای بهره‌برداری) و مؤلفه‌های آنها (۱۷ مؤلفه) برای تبیین رهبری دوسوتوان از روایی بالایی برخوردار می‌باشند. نتیجه آلفای کرونباخ ابزار به مقدار ۰/۸۷ نیز نشان داد که این مقیاس از پایایی بالایی برخوردار می‌باشد. بدین ترتیب، مدیران دانشگاهی می‌توانند از این ابزار برای ارزیابی میزان سبک رهبری دوسوتوان در دانشگاه استفاده نمایند.

کلیدواژه‌ها: طراحی، اعتباریابی، مقیاس، رهبری دوسوتوان، دانشگاه.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تأثیر فضای مجازی بر تحولات تعلیم و تربیت نوجوانان و جوانان شهرستان لامرد

حسن محمدی

دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان

Hassanmohammadi2959@gmail.com

فرخ جعفری

فوق لیسانس مهندسی نرم افزار

jafari_711@yahoo.com

چکیده

فضای مجازی به عنوان یکی از عوامل نو ظهور عصر حاضر است و به دلیل جذابیت و تنوع آن در میان اقشار مختلف جامعه، به یک منبع هویت‌ساز تبدیل شده است. پیامدهای مثبت و منفی این فضای نوین در جامعه در حال گسترش است. هر روز به وسیله‌ی صاحب نظران پیامدهای مثبت و منفی آن برجسته‌تر می‌شود. فضای مجازی به‌عنوان یک دهکده‌ی کوچک، مباحث تربیتی را با چالش جدی روبرو ساخته است. بطوری‌که باعث تحول در عقاید، باورها، ارزش‌ها و انگاره‌ها شده است. در سال‌های اخیر فضای مجازی تأثیرات شگفتی را بر روی جوانان و نوجوانان داشته است، که علت اصلی آن را می‌توان عدم آگاهی مناسب این قشر در استفاده از این فضا است. هدف عمده‌ی این پژوهش، بررسی تهدیدات فضای مجازی نسبت به عواملی است که مقام معظم رهبری در جلسات با این اقشار بیان کرده است و اینکه آیا تأثیرگذار بوده است یا خیر. هدف این پژوهش تأثیر فضای مجازی در انگیزه، امید، تحرک و... در نوجوانان و جوانان مدارس متوسطه شهرستان لامرد است. در این پژوهش بعد از مطالعه‌ی تعدادی مقاله و بیانات ارزشمند مقام معظم رهبری شروع به نوشتن مقاله کردم. در این پژوهش کیفی، از روش پژوهش توصیفی-تحلیلی و پیمایشی استفاده شده است. در این روش برای جمع‌آوری اطلاعات، از معلمات متوسطه‌ی دوم استفاده شده است. در این پژوهش تعدادی سوال از معلمان متوسطه‌ی دوم گرفته شده است و در آخر سوالات تکراری و فرعی حذف شده است. نتیجه‌ی این پژوهش به خوبی تأثیر فضای مجازی بر جوانان و نوجوانان است.

کلید واژه‌ها: فضای مجازی، تعلیم و تربیت، تحول، آسیب، انگیزه، امید

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

دین و تحول در تعلیم و تربیت
(زمینه های تحول در تعلیم و تربیت)

پیام محمودی

آموزگار ابتدایی ، دانشجوی کارشناسی ارشد ، روانشناسی تربیتی ، واحد خوی ، دانشگاه آزاد اسلامی ، خوی ، ایران
mahmoodepayam@gmail.com

حسین قاسمی

آموزگار ابتدایی ، کارشناسی آموزش ابتدایی ، آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی ، ماکو ، ایران

چکیده

«تعلیم» و «تربیت» دو مفهوم کلیدی در حیات علمی و معنوی بشر است که پیوسته در کنار هم به کار رفته و همراه هم هستند، اما آیا این دو مفهوم، دو مفهوم بیگانه از هم هستند که به صورت اتفاقی کنار هم قرار گرفته اند، یا با هم رابطه دارند؟ هدف این مقاله، پاسخ به این دست سؤالات است که با روش تحلیلی - استنادی تدوین شده است. در این زمینه، شش نوع رابطه میان این دو مفهوم وجود دارد که از میان آنها، رابطه آمیختگی و درهم تنیدگی صائب تر است. انسان، شگفت انگیزترین آفریده خدای بزرگ و والاترین نشانه قدرت بی منتهای اوست. انسان، مستعد اتصاف به همه صفات و کمالات الهی است. او را خلق کرد تا به مقام قرب الهی و جانشینی خدا در زمین برسد و این سیر جز با تربیت صحیح محقق نخواهد شد. حقیقت انسان، ملکوتی است که با طی مراتب قوس نزولی در این عالم خاکی سکنی گزیده است و تربیت تنها راه دستیابی به آن حقیقت مقدس است. در آیات قرآن، دو مفهوم تعلیم و تزکیه، هر چند در کنار هم ذکر شده اند، اما از نحوه همراهی آن دو، می توان رابطه در هم تنیده و غیرقابل تفکیک در محتوا برداشت کرد. در روایات نیز هر چند دو مفهوم تعلیم و تربیت یا تعلیم و تزکیه، در کنار هم به کار نرفته اند، اما دو مفهوم علم و عالم به عنوان ثمرات مستقیم تعلیم به طور گسترده در کنار جلوه های تربیت و تزکیه به کار رفته اند. از بررسی آنها، تفکیک ناپذیری و درهم تنیدگی تعلیم و تربیت قابل استفاده است.

کلید واژه ها: تعلیم، تربیت، اسلام، قرب ، کمالات

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

تحول تعلیم و تربیت در زیرنظام شش گانه

فاطمه مختاری

کارشناسی ارشد مشاوره

Fatemehmokhtari6022@gmail.com

چکیده

نهاد تعلیم و تربیت در هر جامعه‌ای می‌تواند محور توسعه و رشد آن جامعه باشد، چرا که گستره فعالیت این نهاد، تمام عرصه‌های زندگی را دربر می‌گیرد، به‌ویژه که به مدت چهارده سال (چهارالی هجده سالگی) رشد دانش‌آموزان را در ابعاد مختلف تحت پوشش قرار می‌دهد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، آموزش و پرورش به دلایل مختلف، از جمله ضرورت استقرار بر پایه فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، هماهنگی با حرکت شتابان و تحولات سریع اجتماعی و بهره‌گیری از تجارب موفق آموزشی و تربیتی عصر حاضر، نیاز به تحول بنیادین داشت تا بتواند کارکردی منطبق با مبانی اسلامی و انقلابی داشته باشد. از طرفی در پی مطالبه رهبر فرزانه انقلاب مبنی بر ضرورت تحول بنیادین در آموزش و پرورش با تکیه بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی ایرانی و پرهیز از الگوهای وارداتی و تقلیدی، لذا نهادهای سیاستگذار در حوزه تعلیم و تربیت ایران، تلاش‌های فراوانی را در این جهت انجام دادند که از بنیادی‌ترین آن‌ها در سال‌های اخیر، تدوین «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران» است.

هدف این پژوهش که به روش توصیفی - تحلیلی انجام شد، بررسی ضرورت تحول تعلیم و تربیت و چالش‌های روبرو در این تحول می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد در سند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران در مبحث زیر نظام‌های شش گانه توجه خاصی به بحث ضرورت و راهکارهای تحول تعلیم و تربیت، با تأکید بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، شده است و ابعاد مختلف این موضوع مورد بررسی و دقت نظر قرار گرفته است.

کلیدواژه‌ها: تعلیم، تربیت، تحول، زیرنظام‌های شش گانه، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

بررسی تحول در پژوهش با تأکید بر اقدام پژوهی
(مطالعه موردی: عوامل مؤثر بر انگیزه معلمان منطقه میمند فارس)

محمدعلی مرادی پور

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی

Moradi.moradi2@gmail.com

نجمه عزیزی

کارشناسی‌ارشد علوم تربیتی

najmehazizi71@gmail.com

چکیده

اقدام پژوهی^۱ یک رویکرد پژوهشی است که در آن پژوهشگر می‌کوشد با کمک اشخاص مواجه شده با مسئله به بررسی یافتن راه حل و تحلیل و تفسیر مفاهیم بپردازد. تعلیم و تربیت پژوهش خاص خود را می‌طلبد که محور اصلی آن باید تغییر و تحول در کلاس درس و فرایند یاددهی یادگیری باشد. از این رو معلمان نقش اصلی را در این نوع از پژوهش ایفا می‌کنند.

هدف از پژوهش حاضر بررسی تحول در پژوهش با تأکید بر اقدام پژوهی (مطالعه موردی: عوامل مؤثر بر انگیزه معلمان منطقه میمند فارس) است. روش پژوهش حاضر توصیفی - کاربردی است. ابزار گردآوری مورد استفاده در این پژوهش پرسش‌نامه محقق ساخته براساس طیف لیکرت می‌باشد. نتایج نشان‌دهنده این است که مولفه‌های فنی هفت گانه مورد پرسش قرار گرفته از نظر معلمان بر انگیزه اقدام پژوهی مؤثر می‌باشد و این تأثیر از نظر آماری برای همه مولفه‌ها معنی‌دار می‌باشد. همچنین، زیر مولفه انگیزش نسبت به پژوهش مورد پرسش قرار گرفته از نظر معلمان بر نمره کل انگیزه اقدام پژوهی مؤثر می‌باشد و این تأثیر از نظر آماری برای تمام مولفه‌ها معنی‌دار می‌باشد. در صورتی که دو زیر مولفه نگرش مثبت و علاقه به پژوهش اثر معناداری را بر نمره انگیزه کل معلمان بر اقدام پژوهی نشان نداده‌اند. از دیگر نتایج پژوهش حاضر این است که تشخیص و حل مسئله‌های یادگیری و استفاده از شیوه‌های متنوع ارزشیابی از اساسی‌ترین آثار مثبت دوره‌های اقدام پژوهی بر بهبود مهارت‌های آموزشی بوده است.

کلیده واژه‌ها: اقدام پژوهی، معلمان پژوهنده، تحول، پژوهش، دانش آموزان.

^۱. Research Action

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

بررسی نقش خانواده و آموزش و پرورش در تعلیم و تربیت اسلامی از دیدگاه آیات و روایات

نرگس ملاشاهی

کارشناسی ارشد علوم قرآنی، گرایش اعجاز، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی زابل (نویسنده

مسئول) m.gmail@74zyenab

زینب گرگیج

کارشناسی ارشد علوم قرآنی، گرایش اعجاز، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی

Zyenab74@gmail.com

حسن فلسفی طلب

دکتری تخصصی فلسفه، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، دانشکده علوم قرآنی

seyedhassan.philsophy@yahoo.com

چکیده

امر تعلیم و تربیت به خودی خود آنقدر اهمیت دارد و از پیچیدگی و درهم‌تنیدگی برخوردار است که اگر تمام عناصر و همه نهادهای مسئول با تمام توان وسط میدان باشند و به وظیفه خود عمل کنند، باز هم کار زیادی نکرده‌اند و معلوم نیست توانسته باشند از عهده آن برآیند و حق مطلب را ادا کنند. با توجه از آنجایی که شرایط امروز بر اساس فلسفه های مادی و نظام پوزیتویستی (positivit) استوار است که خود مانعی بر راه تعلیم و تربیت دین مدارانه است این موضوع به صورت مضاعف کار را بر متولیان تعلیم و تربیت اسلامی سخت می‌کند و به همین نسبت، ارتباط، اطلاع و همکاری بین دست‌اندرکاران و دستگاه‌های مسئول را ضروری می‌نماید از آن جایی که در امر تعلیم و تربیت خانواده و آموزش و پرورش در کنار همدیگر نقش اساسی و مهمی ایفا می‌کنند و به‌طور کلی می‌توان گفت بقای هر جامعه به شیوه تعلیم و تربیت آن جامعه وابسته است لذا لازم است که درصد و میزان نقش خانواده و آموزش و پرورش در امر تعلیم و تربیت مورد بحث و بررسی قرار گیرد از همین رو پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش خانواده و آموزش و پرورش در تعلیم و تربیت اسلامی از دیدگاه آیات و روایات اسلامی انجام گرفته است پژوهش حاضر از نوع توصیفی مروری می‌باشد که برای جمع‌آوری داده‌های حاصل از این پژوهش روش داده‌های ثانویه یا همان روش کتابخانه‌ای و با توجه به مراجع معتبر انجام گرفته است که داده‌ها که پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها به این نتایج تمام آینده فرزندان به آموزش والدین و محیطی که برای پرورش آنها آماده می‌سازند بستگی دارد. اگر محیط پرورش اسلامی باشد به دنبال آن فرزندان با تربیتی اسلامی رشد و نمو خواهند داشت و در محیطی عاری از تربیت اسلامی چنین تربیتی انتظار نمی‌رود.

کلیدواژه‌ها: تعلیم و تربیت اسلامی، خانواده، مدرسه، معلم

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

نقش خانواده در تحول نظام تعلیم و تربیت در جهان امروز

سیده فاطمه موسویان کچوئی

دبیر دبیرستان سمانه، آموزش و پرورش منطقه‌ی باغبهداران، استان اصفهان

mosaviyan.f8@gmail.com

چکیده

آگاهی از نقش تربیتی خانواده در نظام آموزش و پرورش راهبردی اساسی در پیشبرد اهداف تربیتی است. خانواده نخستین، مهمترین و سازنده‌ترین نهاد اجتماعی است که کارکرد پر اهمیت آن "تعلیم و تربیت" است. از سوی دیگر ذات آموزش و پرورش نیازمند مشارکت عناصر مهمی نظیر خانواده در فرآیند ترویج و تبیین اندیشه‌ی یادگیری است. امروزه تداوم نقش تربیتی خانواده‌ها در نظام آموزش و پرورش در نظام‌های آموزش رسمی در سراسر دنیا به‌شدت مورد توجه قرار گرفته است. علیرغم اهمیت نقش خانواده در حوزه ی تعلیم و تربیت، مشارکت خانواده در نظام تعلیم و تربیت با چالش روبه‌رو است. کارکرد مشارکتی خانواده با نظام آموزشی با محوریت بهبود بخشیدن به عملکرد تربیتی دانش‌آموز کمتر مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. هدف از این پژوهش بازنگری در نقش و کارکرد خانواده در تحول تعلیم و تربیت بوده است. این پژوهش به روش توصیفی تحلیلی، با هدف ارزیابی اهمیت و دستاوردهای مشارکت خانواده در نظام‌های آموزش جهانی بوده است. به این منظور دیدگاه‌های ملی و بین‌المللی در زمینه‌ی نقش تداوم مشارکت خانواده‌های در تعلیم و تربیت پرداخته شده است. ارزیابی‌های حاصل از این مطالعه تأکیدکننده‌ی ضرورت مشارکت تعامل فعال خانواده‌ها در اعتلای نظام تعلیم و تربیت است. نتایج این بررسی بهره‌گیری از تجربیات موفق کشورهای دیگر در تعامل مؤثر و مستقیم خانواده‌ها با نظام تعلیم و تربیت در نظام آموزشی را پیشنهاد می‌کند. با بررسی تجربیات سایر کشورهای دنیا می‌توان چنین نتیجه گرفت که از اثر تعاملات خانواده و مدرسه در تعلیم و تربیت نه تنها نمی‌توان صرف‌نظر کرد بلکه برای ساماندهی و بهینه‌سازی کارآمد آن می‌بایست چاره‌اندیشی نمود. الگویابی و مدل‌سازی مشارکت سازنده‌ی خانواده در نظام آموزشی و تعیین راه‌های توانمندسازی خانواده‌ها بر اساس الگوهای بومی و فرهنگ غنی ایرانی کمکی ارزشمند به اعتلای تعلیم و تربیت است.

کلیدواژه‌ها: خانواده، تعلیم و تربیت، نظام آموزشی، دانش‌آموز.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

شیوه‌های نوین تدریس فعال و تحول در تعلیم و تربیت

فهیمة میرزائی جابری

fahimehmirzai723@gmail.com

چکیده

امروزه تدریس در آموزش و پرورش به‌عنوان یک حوزه‌ی معرفتی مورد تأکید و توجه صاحب‌نظران قرار گرفته است. آموزش مؤثر و کارآمد، مهمترین عامل در پیشرفت تحصیلی و یادگیری دانش‌آموزان محسوب می‌شود. روش‌های تدریس به‌عنوان مهمترین ابزار آموزشی هم در انگیزه و رضایت خاطر دانش‌آموزان و هم در پرورش و رشد شخصیت آنان مؤثر است؛ از طریق روش‌های درست تدریس است، که دانش‌آموزان چگونه اندیشیدن را یاد می‌گیرند. معلمان به‌عنوان عامل اصلی آموزش و پیشروان بهسازی و بالندگی دانش‌آموزان ضرورت دارد، با مدرن‌ترین روش‌های مختلف تدریس مؤثر و کارآمد آشنا باشند؛ این در حالیست که حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدّ ظلّه العالی) در سخنرانی‌های متعدد به نوسازی آموزش و پرورش اشاره داشته‌اند و در ضمن سند تحول بنیادین هم به فراهم آوردن مقدمات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری این سند اشاره شده است از این رو آشنایی با روش‌های نوین آموزش به‌عنوان یکی از مقدمات نرم‌افزاری در جهت پیشبرد این سند از اهمیت بسزایی برخوردار است. لذا این جستار بر آن است با روش توصیفی-تحلیلی به معرفی جدیدترین روش‌های تدریس فعال بپردازد؛ روش‌هایی چون: ایفای نقش، بحث گروهی، تدریس پروژه، آموزش به همکلاسی‌ها و... برخی نتایج حاصل شده گویای آن است که مشارکت حداکثری دانش‌آموزان در فرایند یادگیری نقش بسزایی را در تثبیت یادگیری آن‌ها دارد چه در این روش‌ها معلم نقش هدایتگر و تسهیل کننده را بر عهده دارد و مسئولیت یادگیری بر عهده دانش‌آموزان است.

کلیدواژه‌ها: روش تدریس فعال، ایفای نقش، بحث گروهی.

Development of Education in Regard of Ayatollah Khamenei's Thought

مؤلفه‌ها، اهداف و اصول تربیت اجتماعی زنان از منظر مقام معظم رهبری

مریم نصر اصفهانی

کارشناسی ارشد تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش دانشگاه اصفهان

m.nasr69@gmail.com

محمد نجفی

استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان

najafi.md@gmail.com

چکیده

تربیت اجتماعی عهده‌دار بهبود روابط انسانی و تنظیم‌کننده حضور مفید فرد در اجتماع است و زنان نیمی از جمعیت اجتماع هستند. پژوهش حاضر بر آن است تا بر مبنای اندیشه‌های اجتماعی آیت‌الله خامنه‌ای، به عنوان رهبر جامعه اسلامی، اهداف و اصولی برای تربیت اجتماعی زنان معرفی کند. روش به کار رفته برای تحقق این هدف، تحلیل محتوا می‌باشد. با استنتاج از یافته‌های پژوهش، دلالت‌های تربیتی در قالب اهداف و اصول تربیتی معرفی شده‌اند. نتیجه پژوهش معلوم می‌کند که زنان به عنوان اعضای جامعه توحیدی برای رشد جامعه مسئول هستند. شأن اجتماعی زنان فراتر از نقش‌های خانوادگی بوده و برای زن در جامعه توحیدی، حقوق و تکالیفی تعریف می‌شود. همچنین غیر از وظایفی که در جامعه توحیدی دارند، برای هدایت جوامع غیرتوحیدی و اعتلای اسلام در میان آن جوامع نیز مسئول‌اند و تربیت اجتماعی ایشان باید متناسب با ایفای نقش در جامعه، برای انجام تکالیف اجتماعی و همسو با طبیعت زنانه‌شان باشد. براساس یافته‌های پژوهش، هدف غایی تربیت اجتماعی زنان ولایت‌پذیری، و هدف مرحله‌ای آن مسئولیت‌پذیری است. اصول تربیتی بدست آمده، چنین است: جامع‌نگری، استقلال، پرهیز از مردوارگی، تعقل، تعهد زنانه، خلاقیت و تصمیم‌سازی.

کلید واژه‌ها: تربیت اجتماعی، زنان، اهداف تربیتی، اصول تربیتی، ولایت‌پذیری، مسئولیت‌پذیری.